

Skattedirektoratet

Svart økonomi

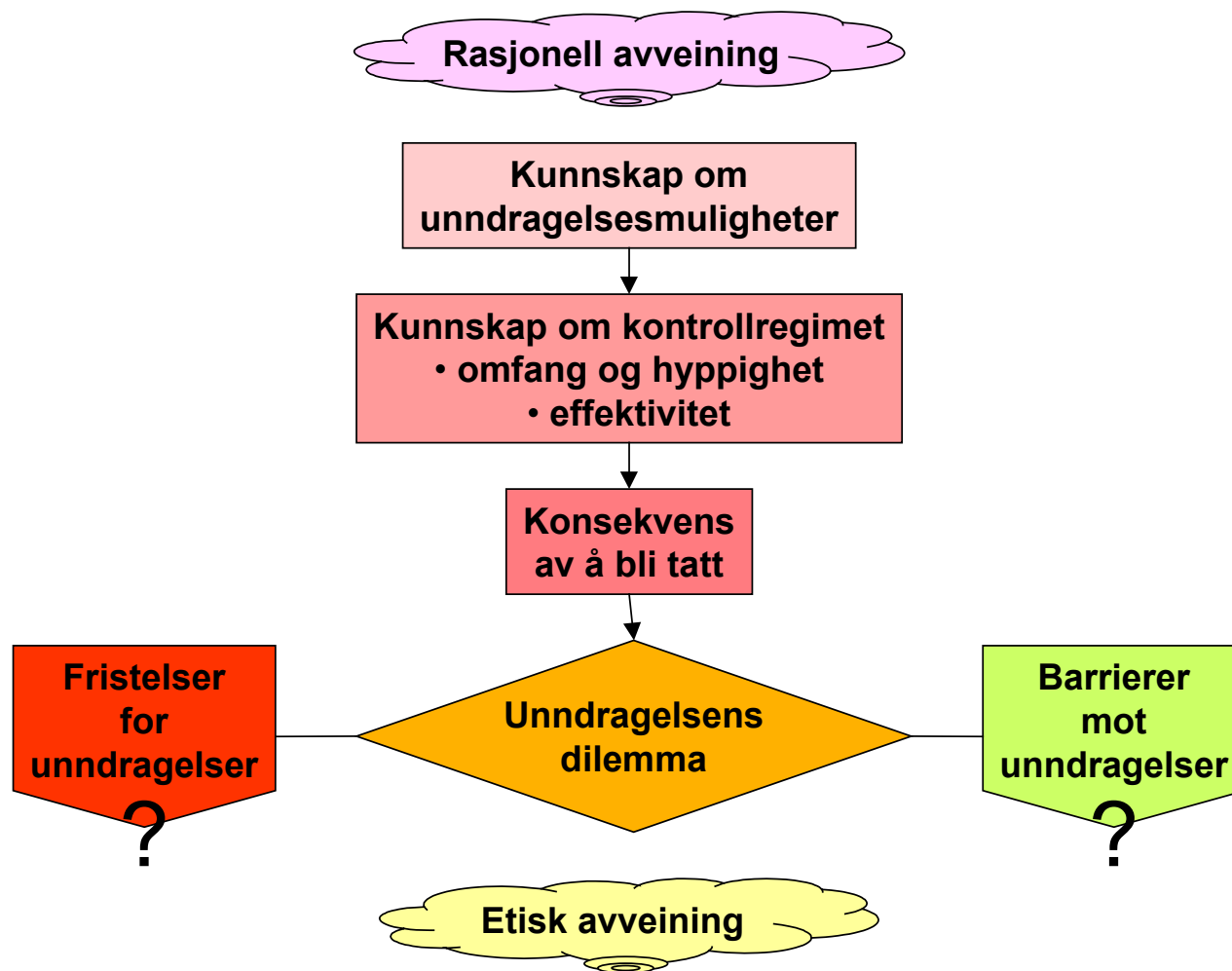
3. mai 2002

RESEARCH INTERNATIONAL
FEEDBACK

- Skattedirektoratet tok kontakt med Research International Feedback med ønske om å få utarbeidet et design for en undersøkelse som skal brukes i arbeidet mot svart økonomi. Undersøkelsen skal bl.a. gi Skattedirektoratet bedre innsikt i utvalgte bransjers opplevelse av oppdagelsesrisiko, samt gi grunnlag for å kunne vurdere tiltak
- Foreliggende rapport inneholder resultater fra Nullpunktsmålingen
- Deler av spørreundersøkelsen består av åpne svar, og komplett utskrift av disse svarene følger rapporten som vedlegg
- Undersøkelsen gir grunnlag for videre analyser med nedbryting av resultater på undergrupper. Dette har imidlertid ikke ligget innenfor rammen av vårt oppdrag
- Undersøkelsen gir grunnlag for rapportering per fylke. Etter avtale lager tar Skattedirektoratet seg selv av rapporteringen på fylkesnivå

- Innholdsfortegnelse
- Tolkningsmodell - svart økonomi
- Kunnskap om unndragelsesmuligheter
- Motivasjonsfaktorer for unndragelser
- Barrierer mot unndragelser
- Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder
- Erfaringer fra egen virksomhet
- Holdninger og adferd i egen virksomhet
- Råd til skattemyndighetene
- Bakgrunns spørsmål
- Tekniske kommentarer
- Kvalitet i feltarbeidet
- Feilmarginer

Tolkningsmodell - svart økonomi

Undersøkelsen bygger ikke direkte på denne modellen, men kan være et hjelpemiddel til forstå de avveininger som ligger til grunn for om unndragelser blir begått eller ei

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

- Alle bransjer sett under ett er det tre former for unndragelse av skatter og avgifter som peker seg ut, nemlig
 - kontant oppgjør uten kvittering (37%)
 - la være å oppgi inntekter (33%)
 - bruk av uregistrert arbeidskraft (31%)
- Bransjemessig er det endel forskjeller
 - innen restaurantbransjen scorer "la være å oppgi inntekter" høyest (42%). Her kommer også "selger smuglervarer svart" inn blant unndragelsesformene med høy score (27%)
 - innen fiskeri scorer "kontant oppgjør uten kvittering" desidert høyest (43%), mens "bruk av uregistrert arbeidskraft" synes å være mindre vanlig enn i de andre bransjene (10%)

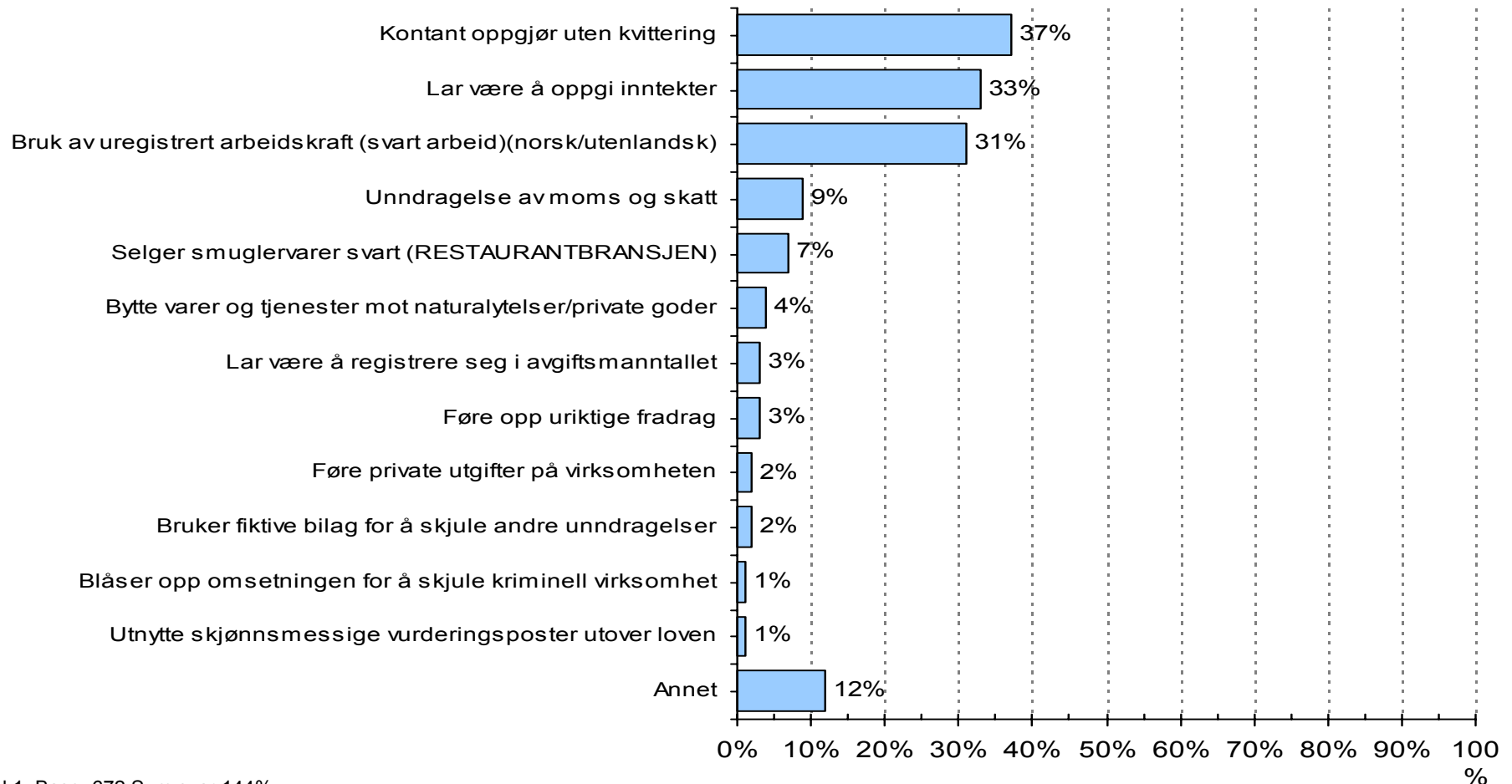
Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen, forts.

- Utbredelsen av unndragelser må sies å være høy i alle bransjer. Blant de som svarte på spørsmålet oppga alt i alt 28% at unndragelser forekommer i minst en av fire virksomheter
 - Her er det betydelige bransjemessige forskjeller. Mest vanlig synes unndragelser å være i restaurantbransjen (42%), og minst vanlig innen fiskeri (15%)
- Unndragelser synes mindre vanlig i dag enn for 5 år siden, i det nær halvparten av de som har svart oppgir ”mindre vanlig”
 - Restaurantbransjen skiller seg noe ut, ved at en mindre andel (40%) svarer ”mindre vanlig”
- Blant de som tror unndragelser forekommer i bransjen, mener nær halvparten at unndragelser er mest vanlig i mindre virksomheter
 - Fiskeribransjen skiller seg ut ved at det er omtrent like mange som mener at unndragelser finnes i store bedrifter som i små bedrifter
- Hyppigheten av unndragelser synes i noen grad å ha sammenheng med eierform, i det kun en liten andel (5%) mener at at unndragelser forekommer oftest i aksjeselskaper.
 - Sammenhengen med eierform kan skyldes forskjeller når det gjelder revisorplikt, jfr. barrierer mot unndragelser

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Total

Hvilke ulike former for unndragelse av skatter og avgifter kan du tenke deg forekommer innenfor din bransje? (Uhjulpet)

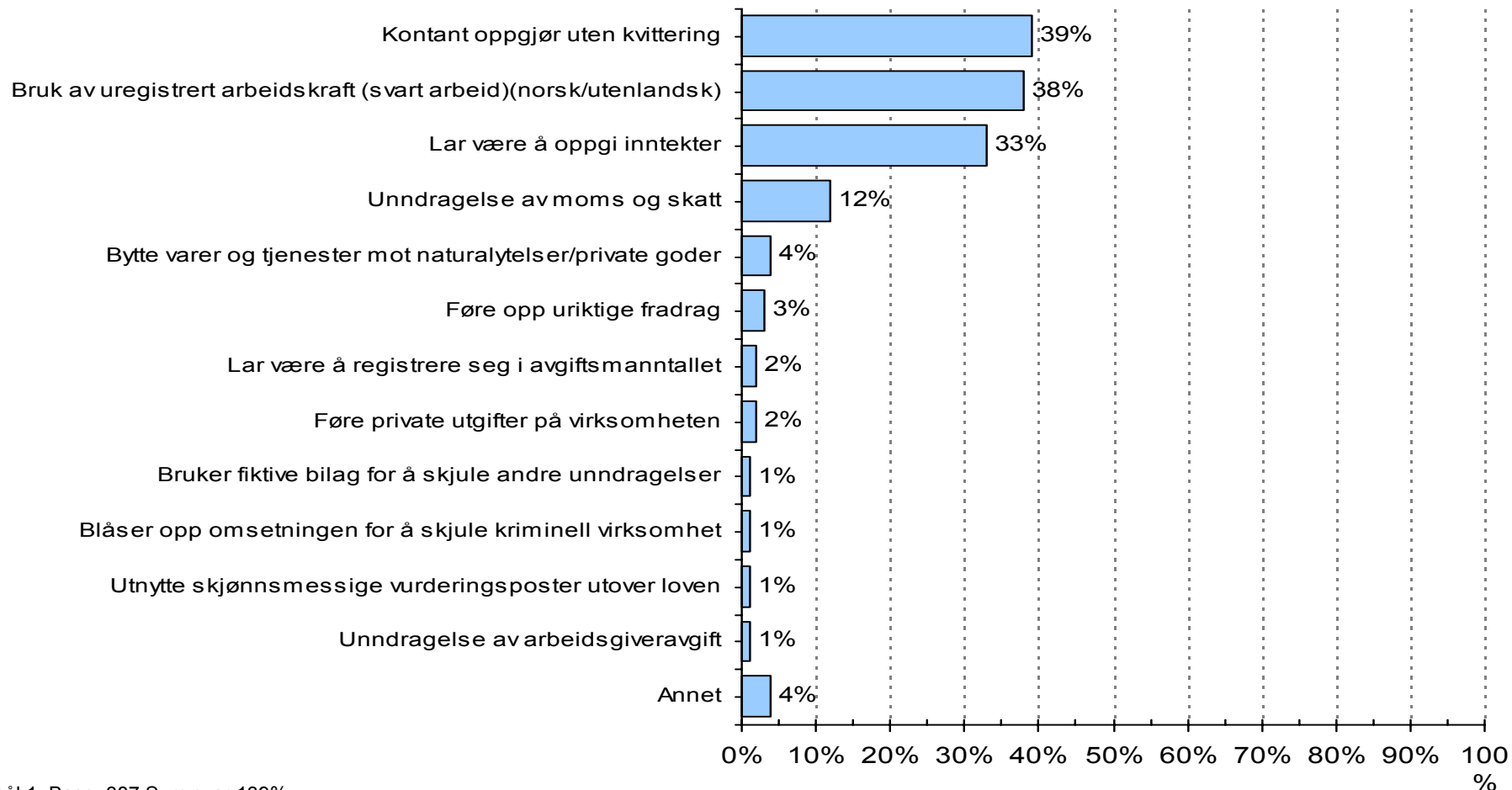

Spørsmål 1 Base: 672 Sum svar 144%

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Hvilke ulike former for unndragelse av skatter og avgifter kan du tenke deg forekommer innenfor din bransje? (Uhjulpet)

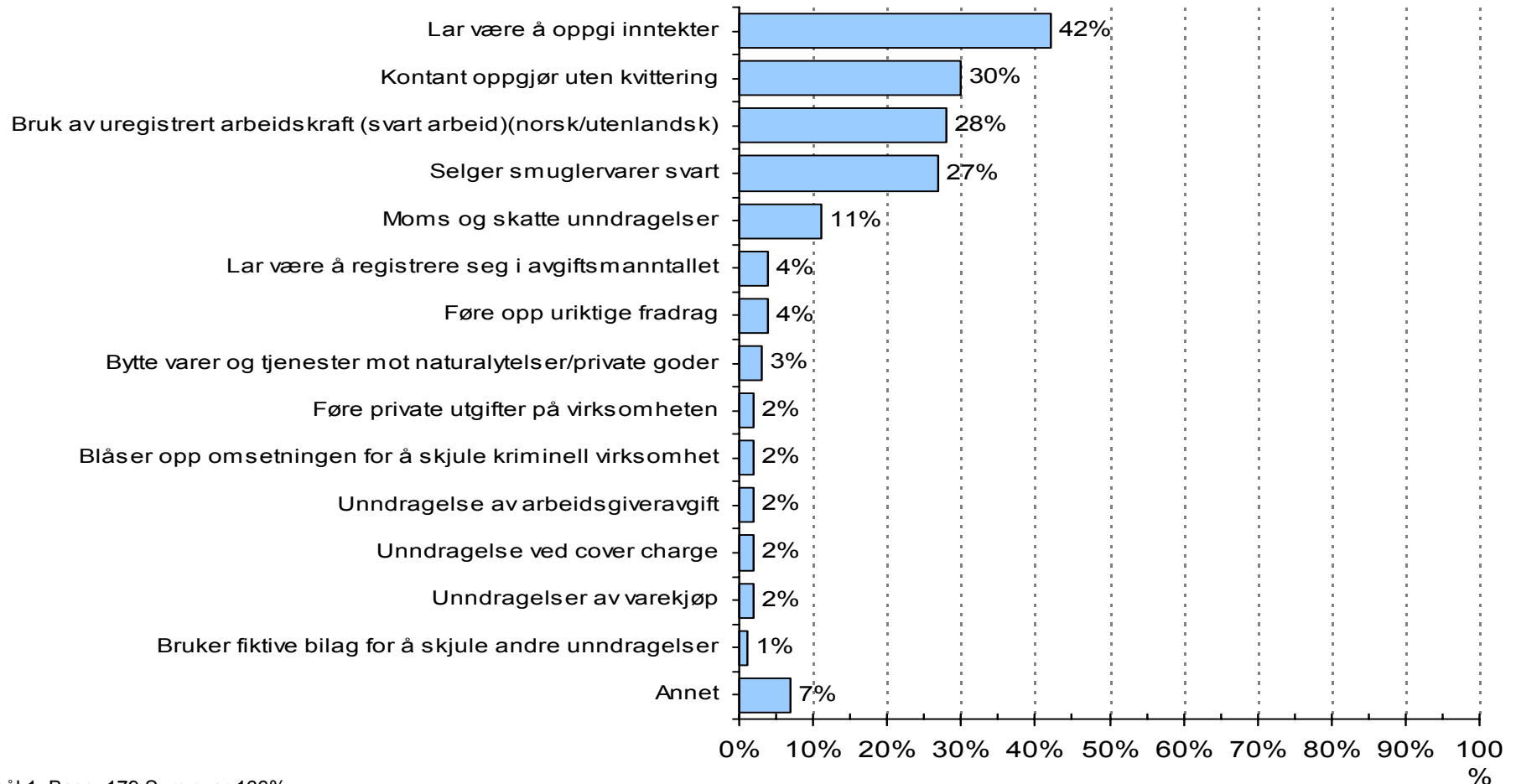
Spørsmål 1 Base: 387 Sum svar 139%

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Restauranter og serveringssteder

Hvilke ulike former for unndragelse av skatter og avgifter kan du tenke deg forekommer innenfor din bransje? (Uhjulpet)

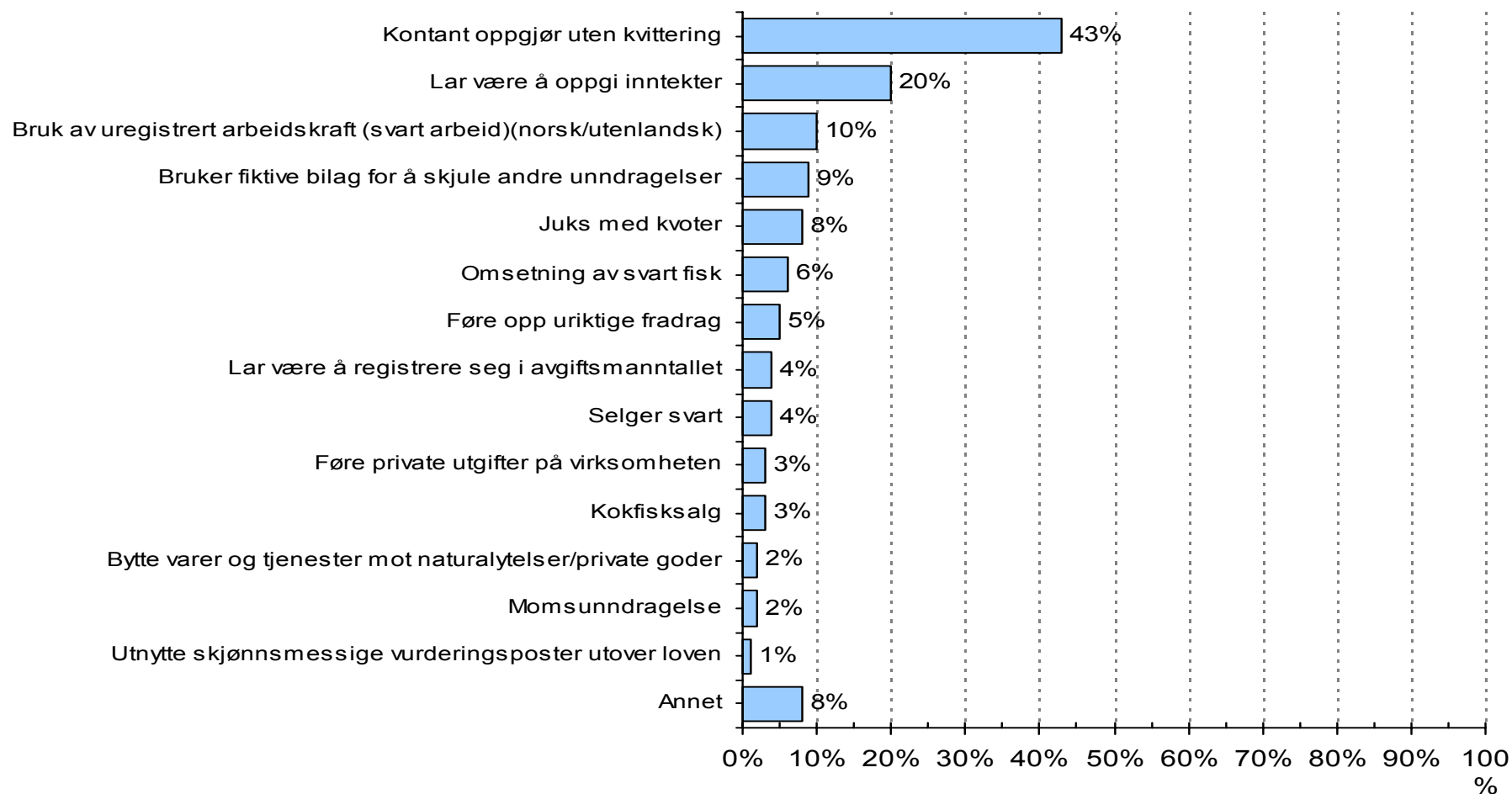

Spørsmål 1 Base: 179 Sum svar 166%

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Hvilke ulike former for unndragelse av skatter og avgifter kan du tenke deg forekommer innenfor din bransje? (Uhjulpet)

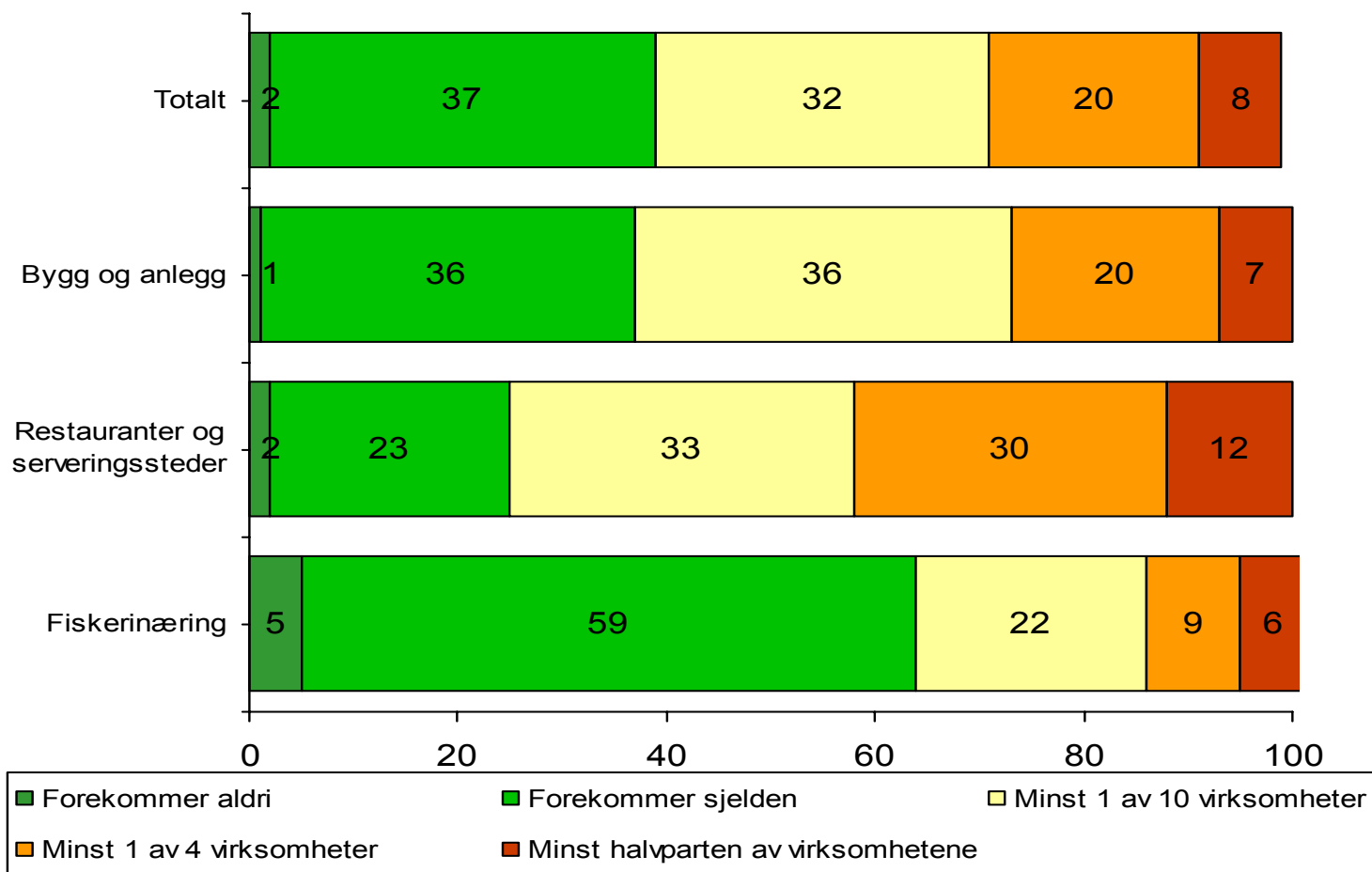
Spørsmål 1 Base: 106 Sum svar 125%

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Alle bransjer

Hvor utbredt tror du unndragelser er innenfor din bransje?

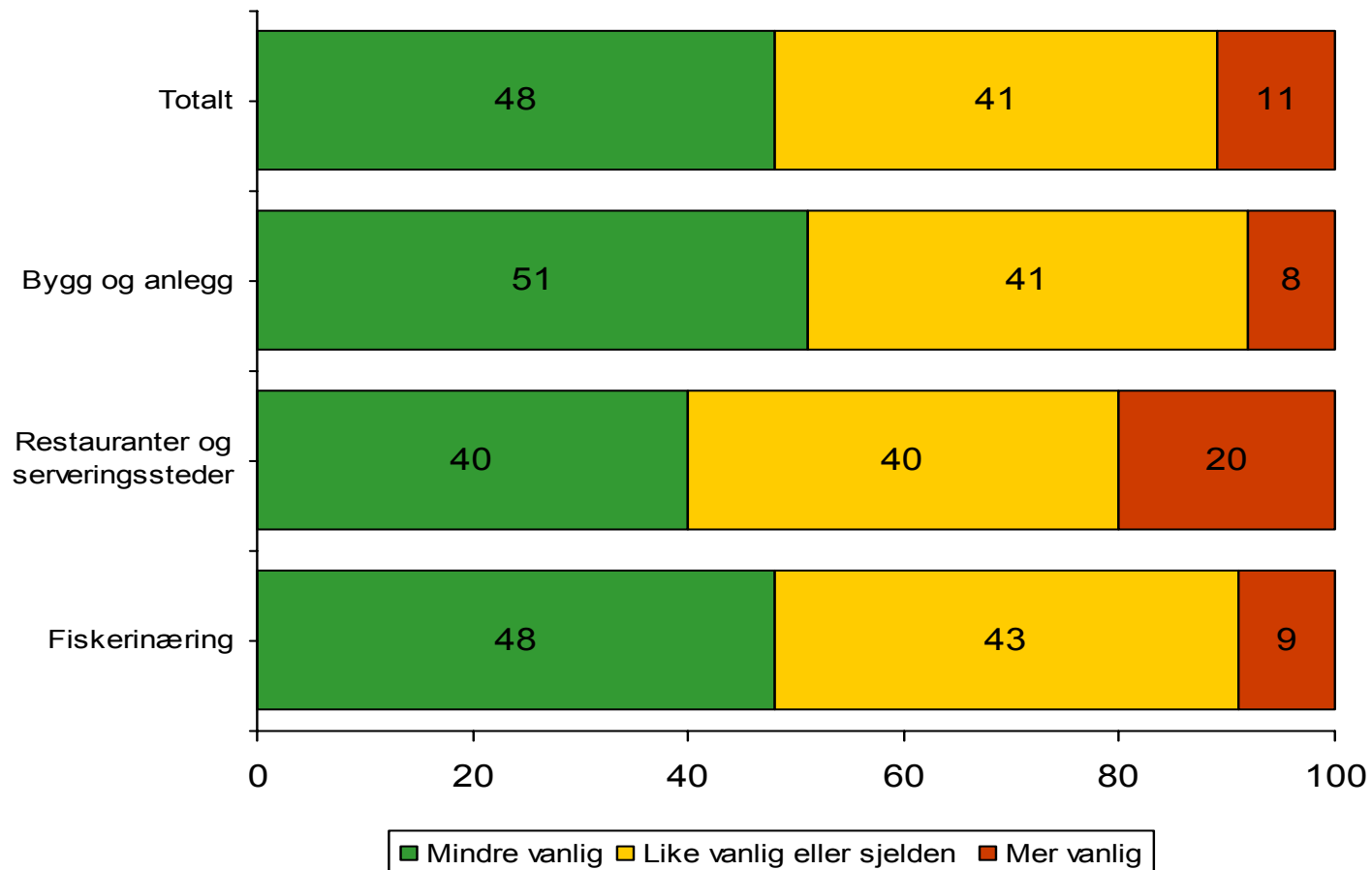
Spørsmål 2 Base: 843/449/218/176

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Alle bransjer

Vil du si at unndragelse av skatter og avgifter innenfor din bransje er mer vanlig, mindre vanlig, eller like vanlig eller sjelden i dag enn for 3-5 år siden?

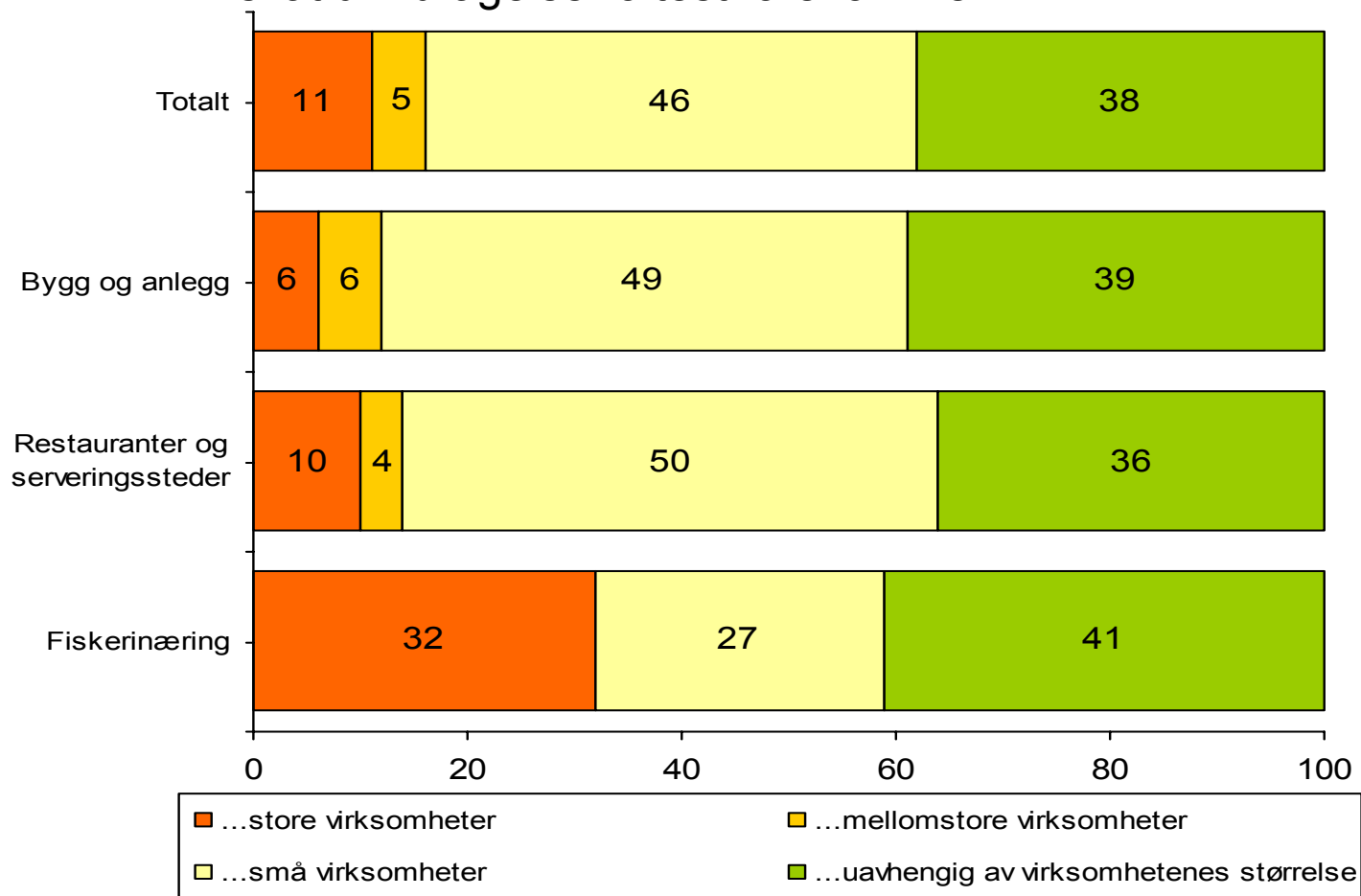
Spørsmål 3 Base: 831/455/205171

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Alle bransjer

Vi vil nå vite om unndragelser kan knyttes til virksomhetenes størrelse. Vil du si at unndragelser oftest forekommer i ..

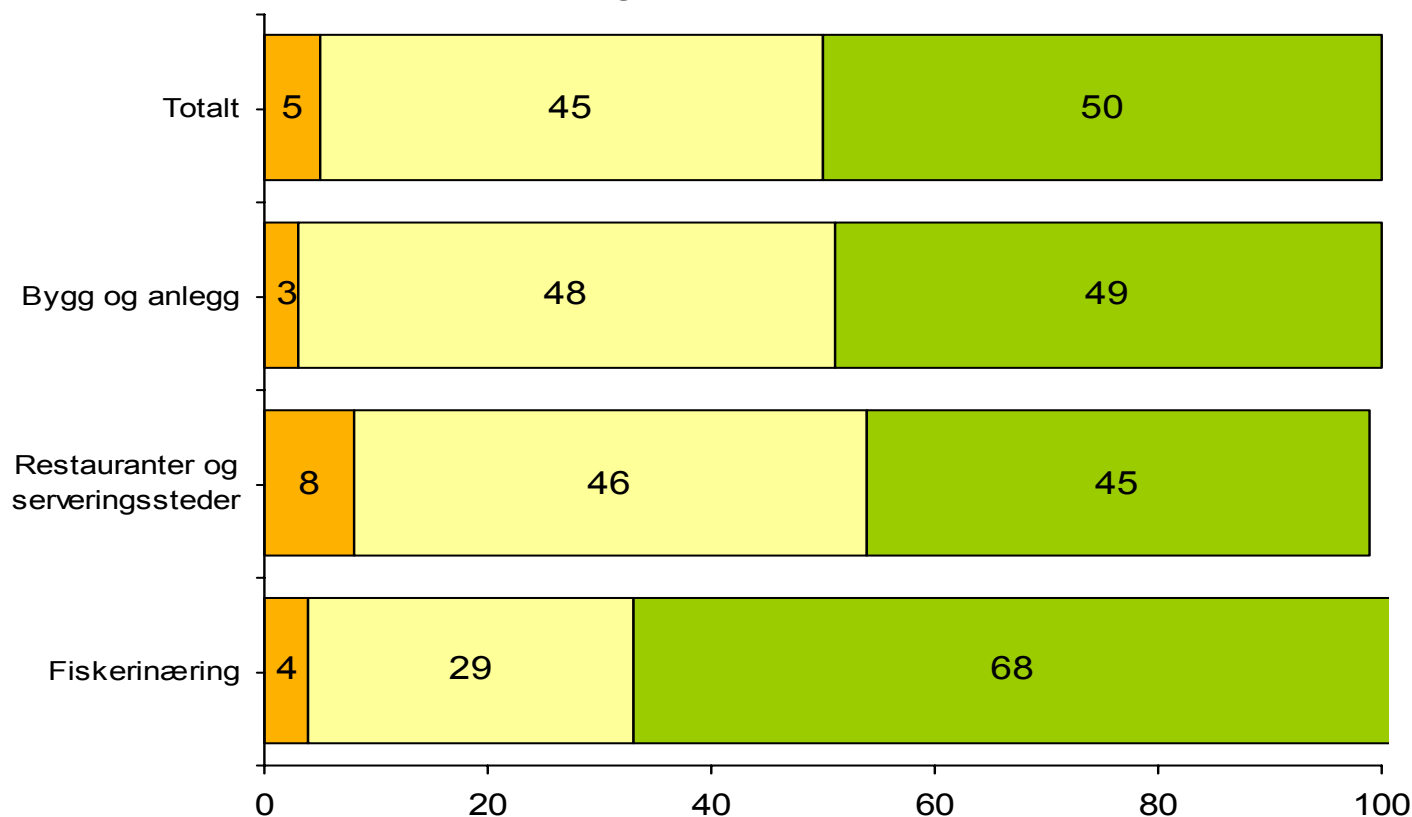

Spørsmål 4 Base: 490,267,160,63 - som tror det eksisterer unndragelser i bransjen

Kunnskap om unndragelsesmuligheter og unndragelser innen bransjen

Alle bransjer

Vi vil nå vite om unndragelser kan knyttes til bedriftenes eierform. Vil du si at unndragelser ..

■ Oftest forekommer i AS ■ Oftest forekommer hos personlig næringsdrivende ■ Er uavhengig av virksomhetenes eierform

Spørsmål 5 Base: 468,259,153, 56 - som tror det eksisterer underslag i bransjen

Motivasjonsfaktorer for unndragelser

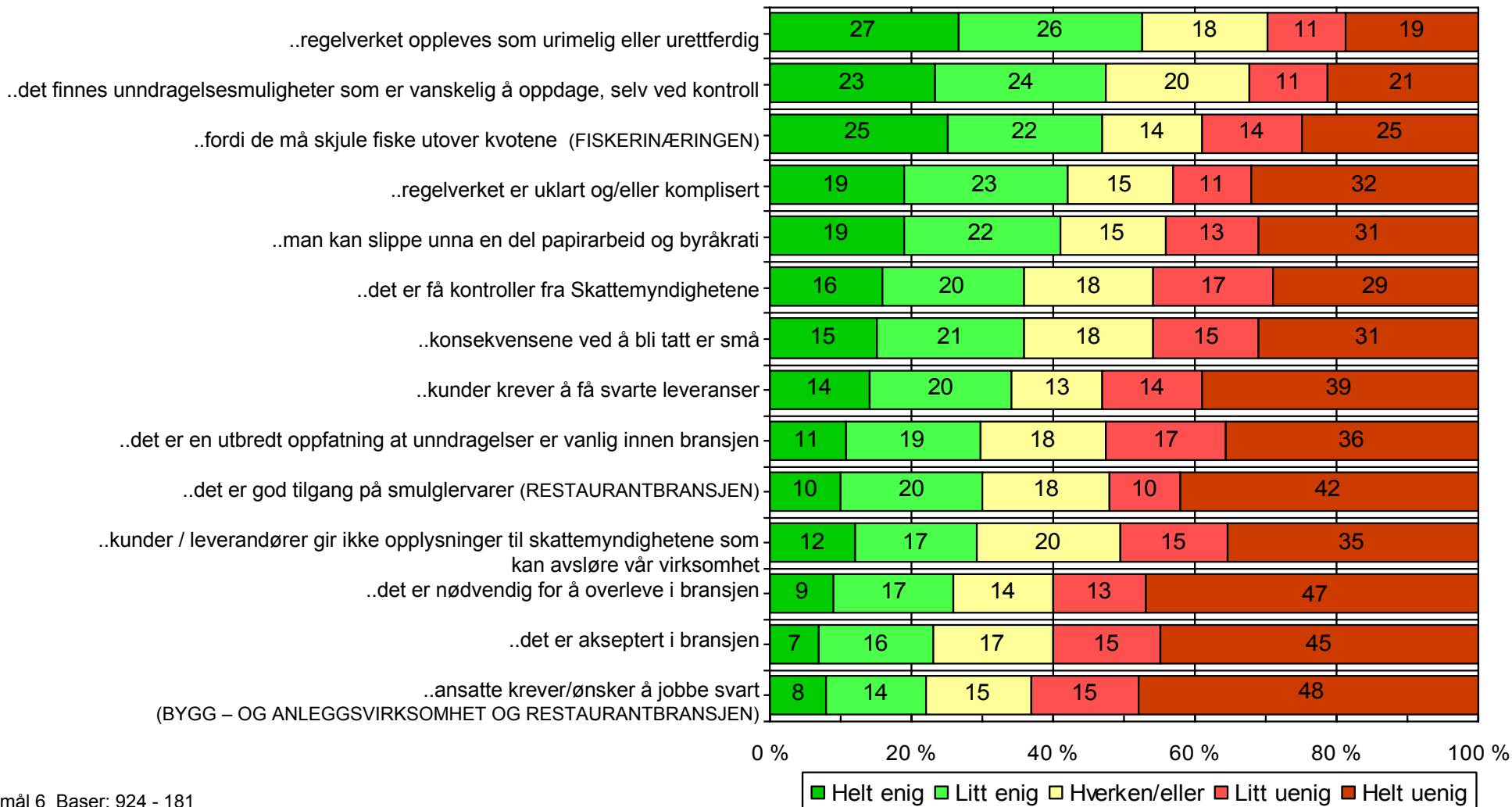
”Motivasjonsfaktorer” er forhold som kan friste til unndragelser, uten dermed nødvendigvis å føre til at unndragelser begås

- En rekke ulike forhold utpeker seg som motivasjonsfaktorer for unndragelser, herunder både forhold som Skattemyndighetene rår med og utenforliggende forhold
- Urimelig og urettferdig regelverk er det forhold som flest (53%) trekker frem som motivasjonsfaktor for unndragelser, fulgt av ”det finnes unndragelsesmuligheter som er vanskelig å oppdage, selv ved kontroll (47%)
 - Innenfor bygg- og anlegg trekker mange (52%) frem at kundene krever svarte leveranser
 - Innen fiskerinæringen fremholder mange (47%) at man fristes til unndragelser for å skjule fiske utover kvotene
- Det er en relativt sett en mindre andel (23%) som mener at det er aksept innen bransjen for unndragelser

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Total

Mange fristes til unndragelser fordi....

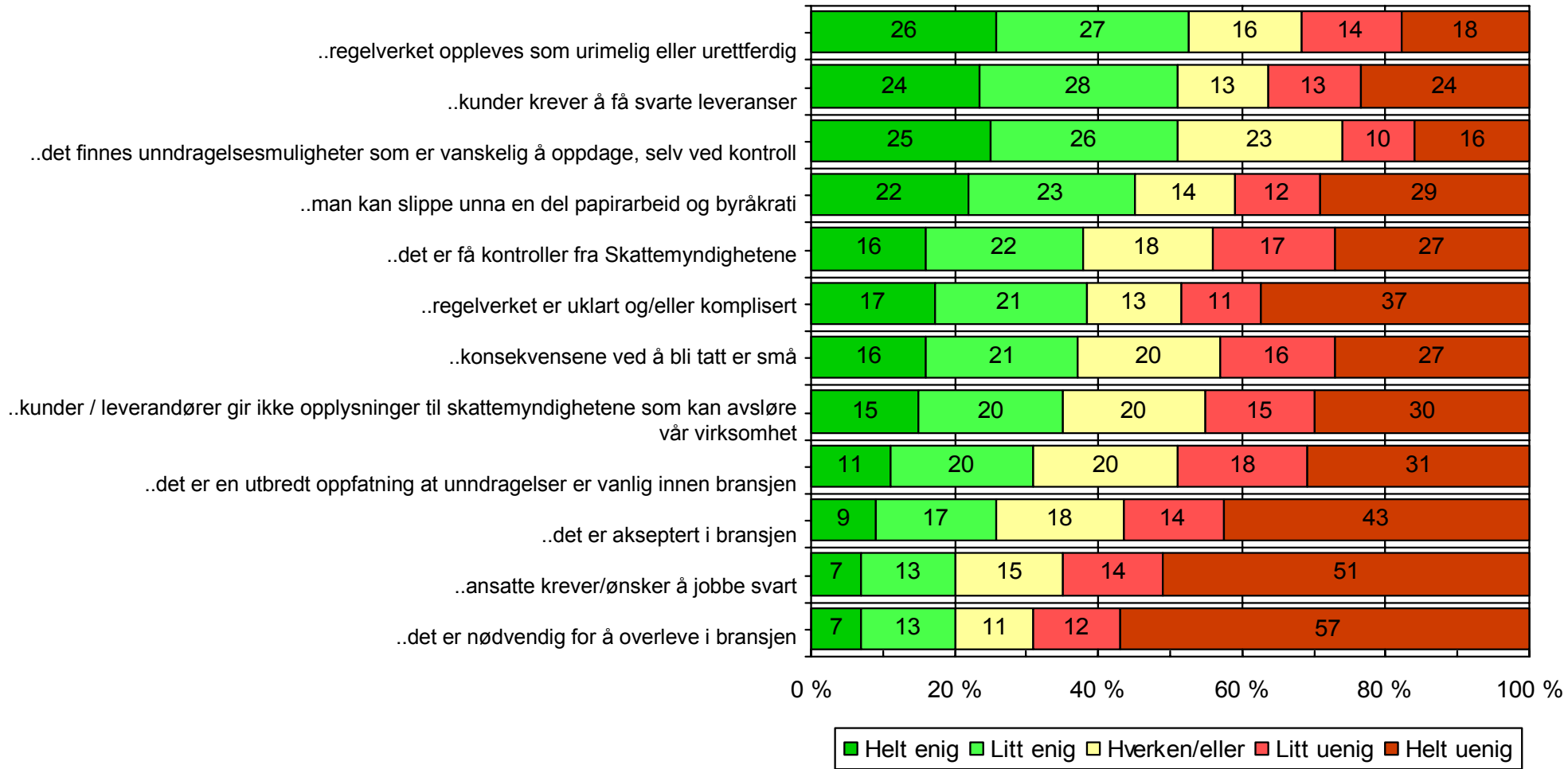
Spørsmål 6 Baser: 924 - 181

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Bygg og anlegg

Mange fristes til unndragelser fordi....

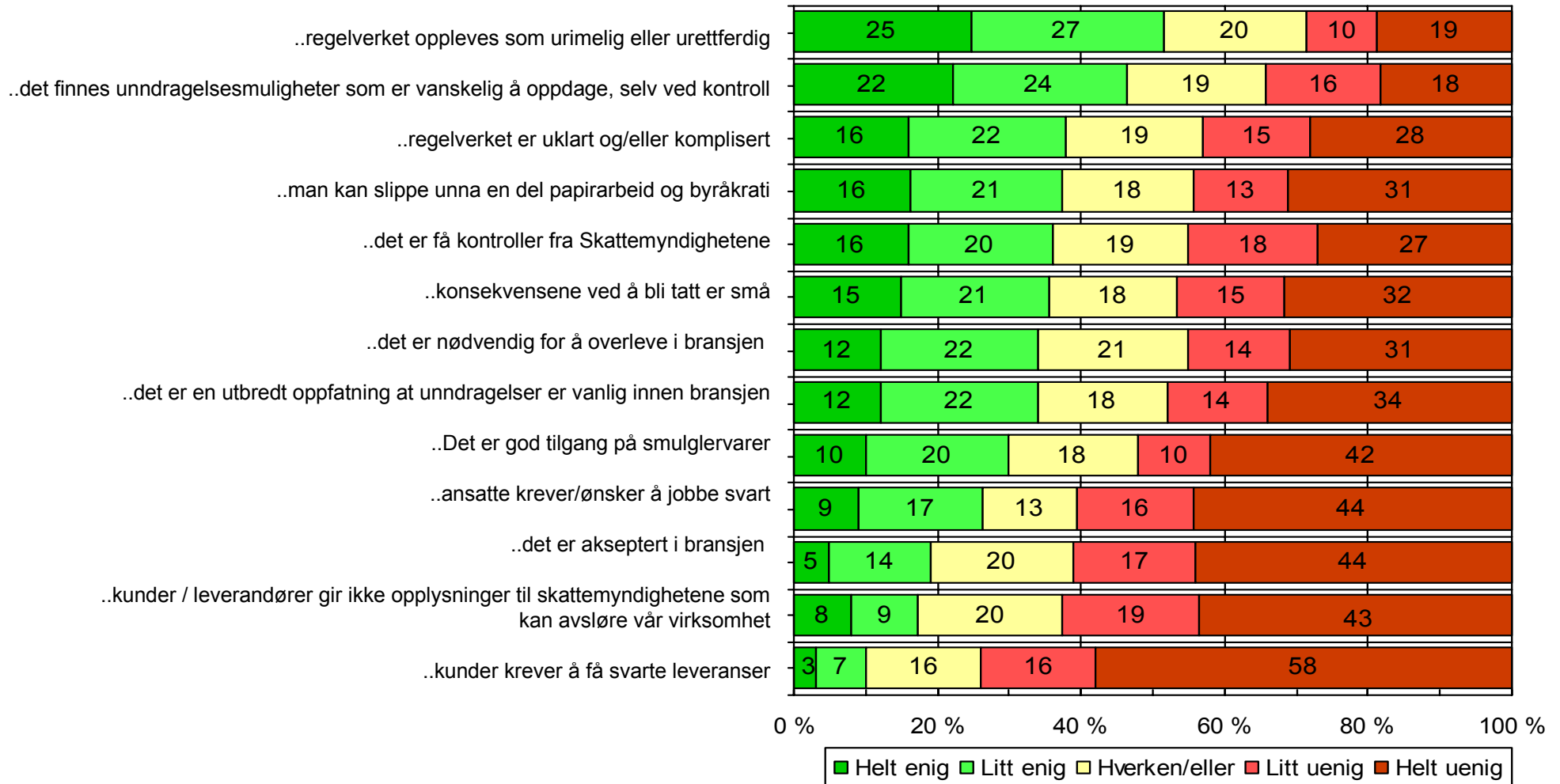
Spørsmål 6 Baser: 488 - 452

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Restauranter og serveringssteder

Mange fristes til unndragelser fordi....

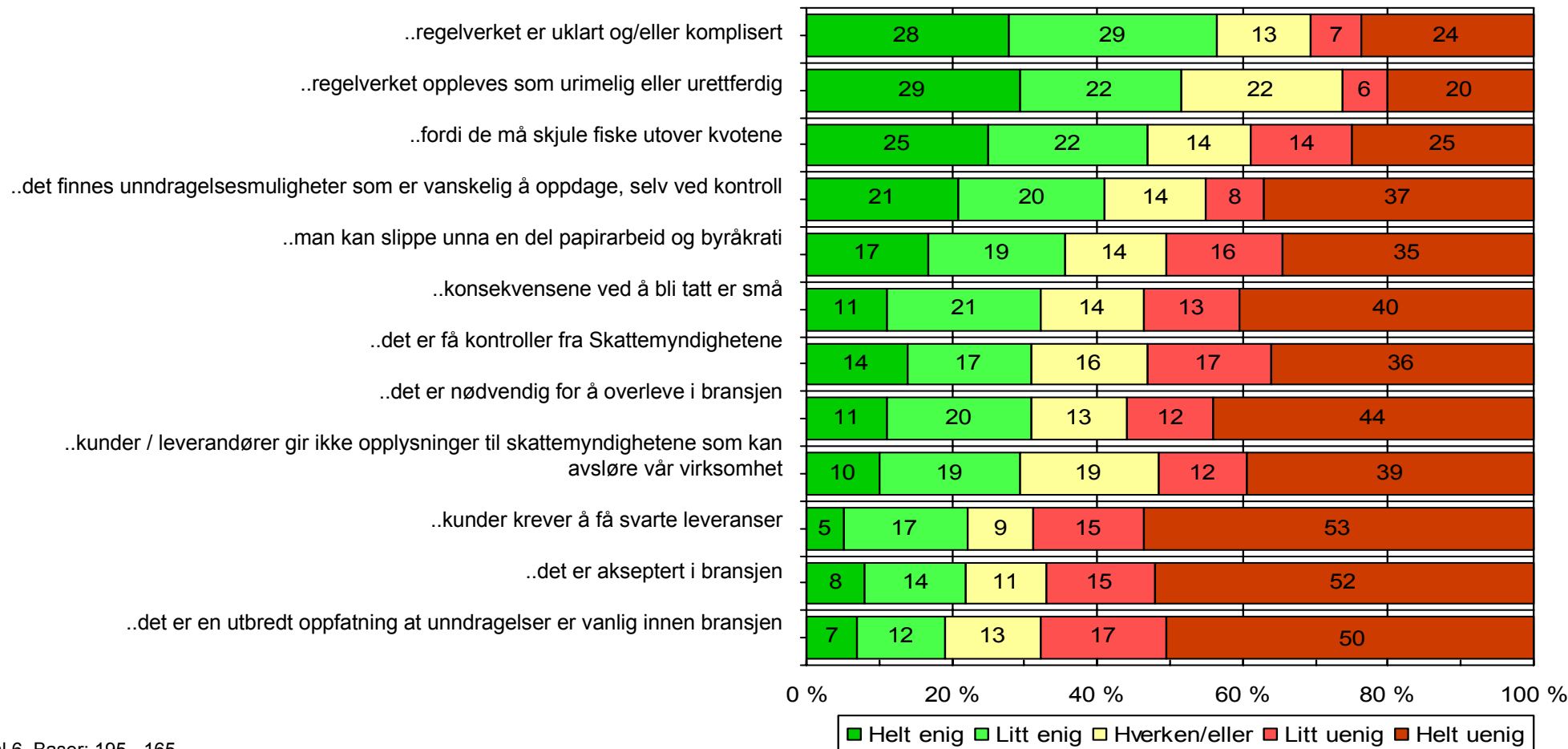
Spørsmål 6 Baser: 242 - 216

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Fiskerinæring

Mange fristes til unndragelser fordi....

Spørsmål 6 Baser: 195 - 165

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Total

Mange fristes til unndragelser fordi....

Høye skatter og avgifter	71 svar
Økonomisk gevinst	48 svar
Lett tjene penger	21 svar
Det er kundene som vil ha det utført svart	16 svar
Dårlig økonomi	16 svar
Konkuransesituasjon på markedet	10 svar
Altfor kompliserte regler	9 svar
For å overleve	9 svar
Urettferdighet	8 svar
For små kvoter	8 svar
Kultur/Vane	6 svar
Altfor mye papirarbeid	5 svar
Annet	70 svar

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Vil du også kunne nevne noe annet som kan friste noen til unndragelser?

Høye skatter og avgifter	44 svar
Økonomisk gevinst	15 svar
Det er kundene som ønsker å spare penger	11 svar
Dårlig økonomi	10 svar
Lettjente penger	9 svar
Tjene mer penger	8 svar
Slippe skatt/moms	8 svar
Konkurransesituasjon på markedet	7 svar
Enkelt å gjøre det/ mange fristelser	5 svar
Annet	46 svar

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Restauranter og serveringssteder

Vil du også kunne nevne noe annet som kan friste noen til unndragelser?

For høye skatter og avgifter	17 svar
Økonomisk vinning	8 svar
Dårlig økonomi	4 svar
Ukultur i bransjen	4 svar
Lite kontroller	3 svar
Følelse av urettferdighet	3 svar
Annet	23 svar

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Vil du også kunne nevne noe annet som kan friste noen til unndragelser?

Økonomisk gevinst	12 svar
Svarte penger	9 svar
For små kvoter	9 svar
For å overleve	6 svar
For mye byråkrati, urimelige krav til papirutfylling	5 svar
For høye skatter og avgifter	3 svar
Annet	19 svar

Barrierer mot unndragelser

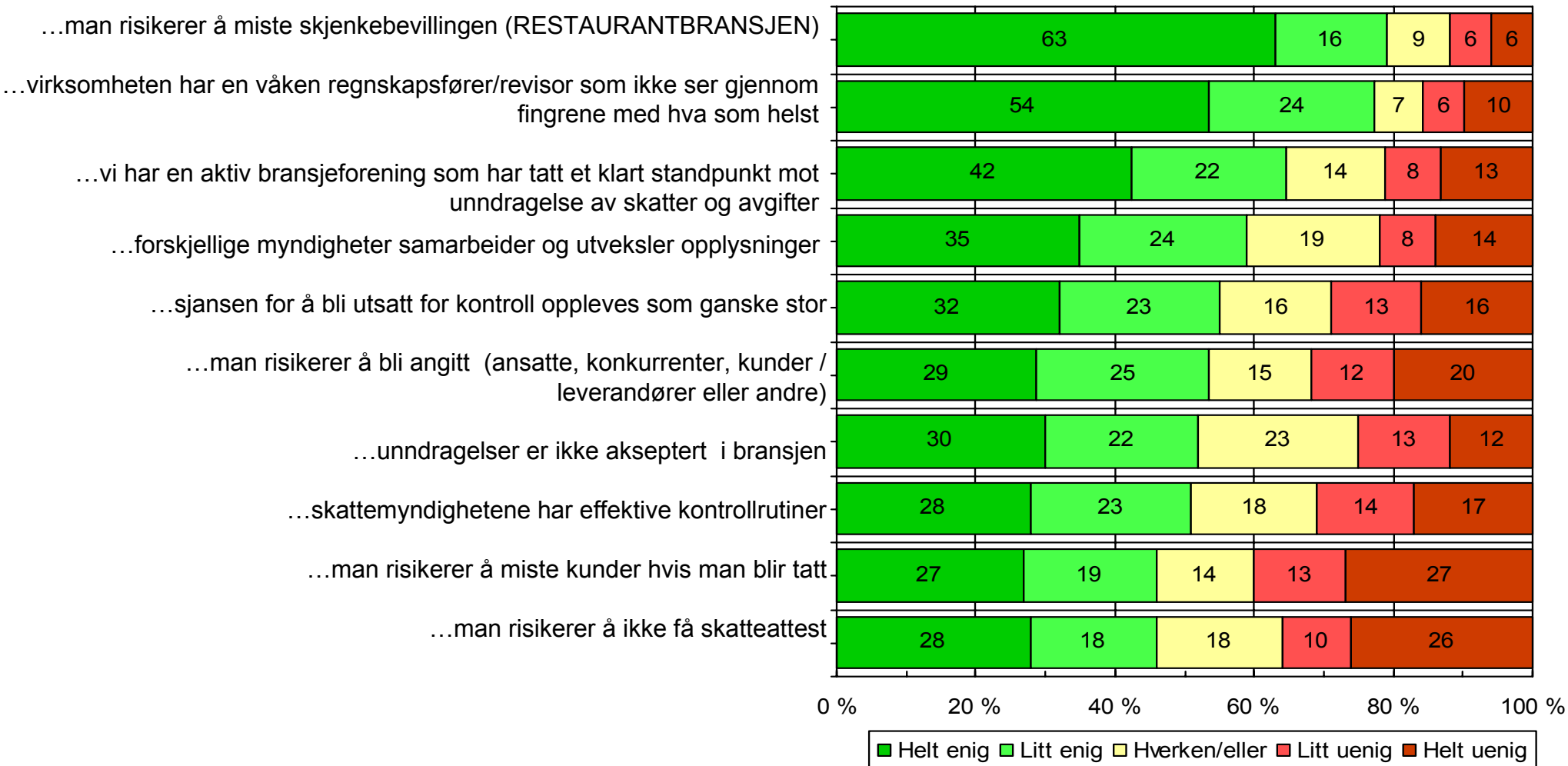
”Barrierer” er forhold som kan motvirke unndragelser, uten nødvendigvis å hindre dem

- Også når det gjelder barrierer mot unndragelser er det en rekke ulike forhold som må kunne sies å være betydningsfulle
- Alle bransjer sett under ett kan en våken regnskapsfører/revisor (78%) sies å være den viktigste barrieren mot unndragelser, fulgt av en aktiv bransjeforening som har tatt et klart standpunkt mot unndragelse av skatter og avgifter (64%)
 - fra de åpne svarene er det mange som fremhever forhold som går på etikk og moral som barrierer mot unndragelser
- Man kan merke seg at skattemyndighetenes egne virkemidler kommer et stykke ned på listen over barrierer
 - drøyt halvparten (55%) mener at mange avstår fra unndragelser fordi sjansen for å bli utsatt for kontroll oppleves som ganske stor
 - likeså mener drøyt halvparten (51%) at mange avstår fra unndragelser fordi skattemyndighetene har effektive kontrollrutiner
- Innen restaurantbransjen fremholdes risikoen for å miste sjenkebevillingen som en barriere mot unndragelser (79%), mens det bare er innen BA-næringen at risikoen for å ikke få skatteattest har større avskrekkende betydning

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Total

Mange avstår fra unndragelser fordi....

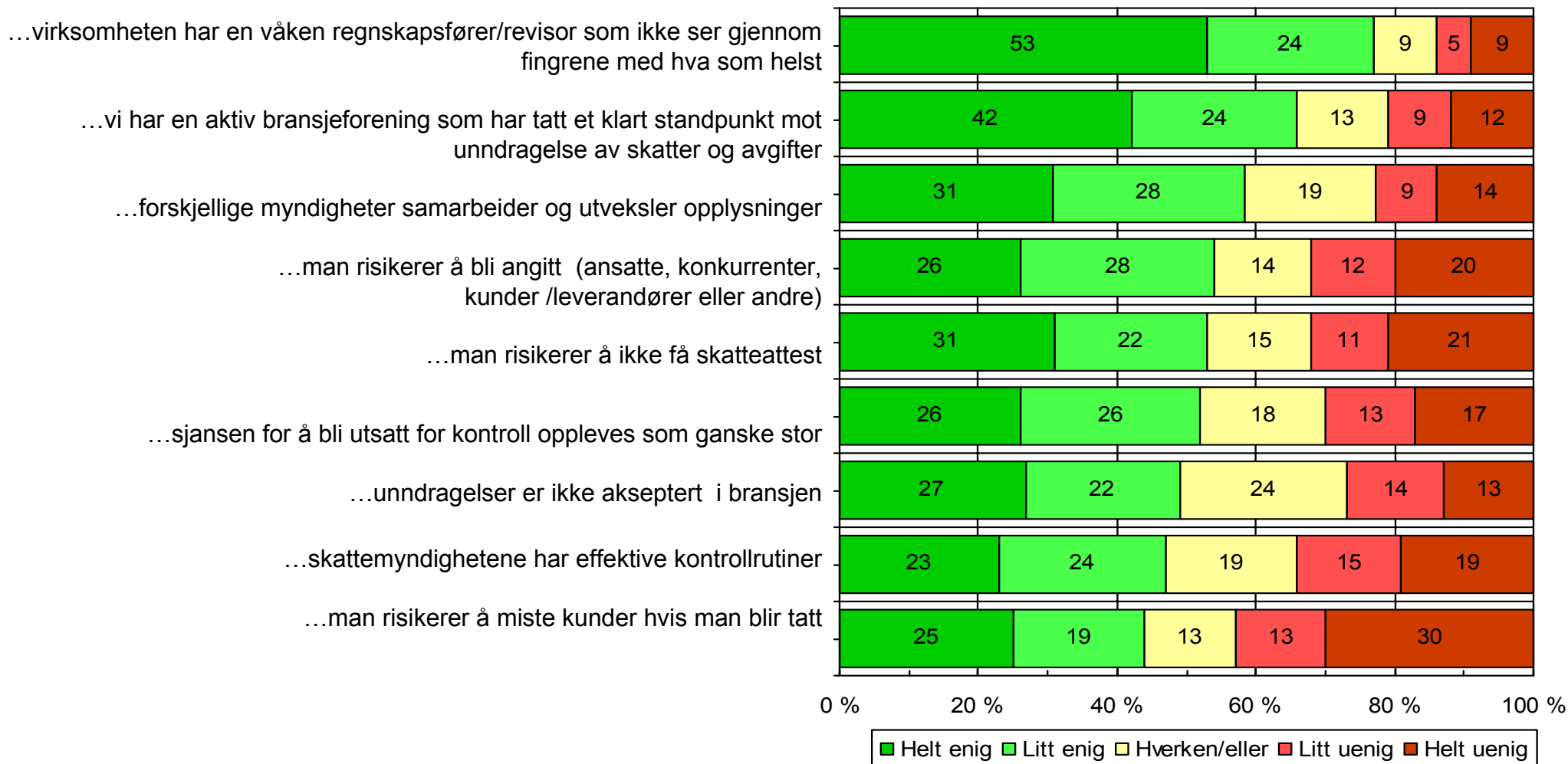

Spørsmål 8 Baser: 916 - 232

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Mange avstår fra unndragelser fordi....

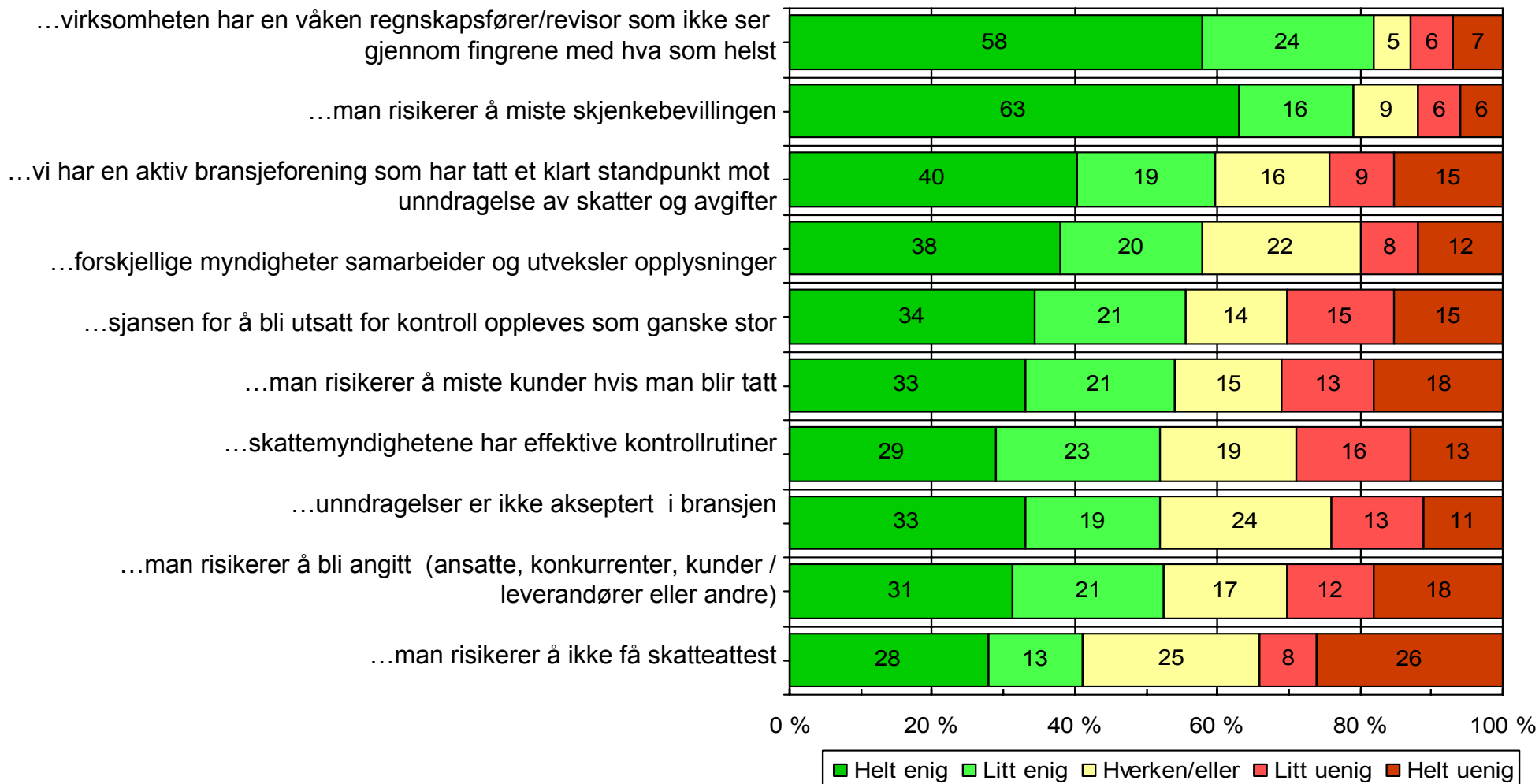
Spørsmål 8 Baser: 477 - 425

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Restauranter og serveringssteder

Mange avstår fra unndragelser fordi....

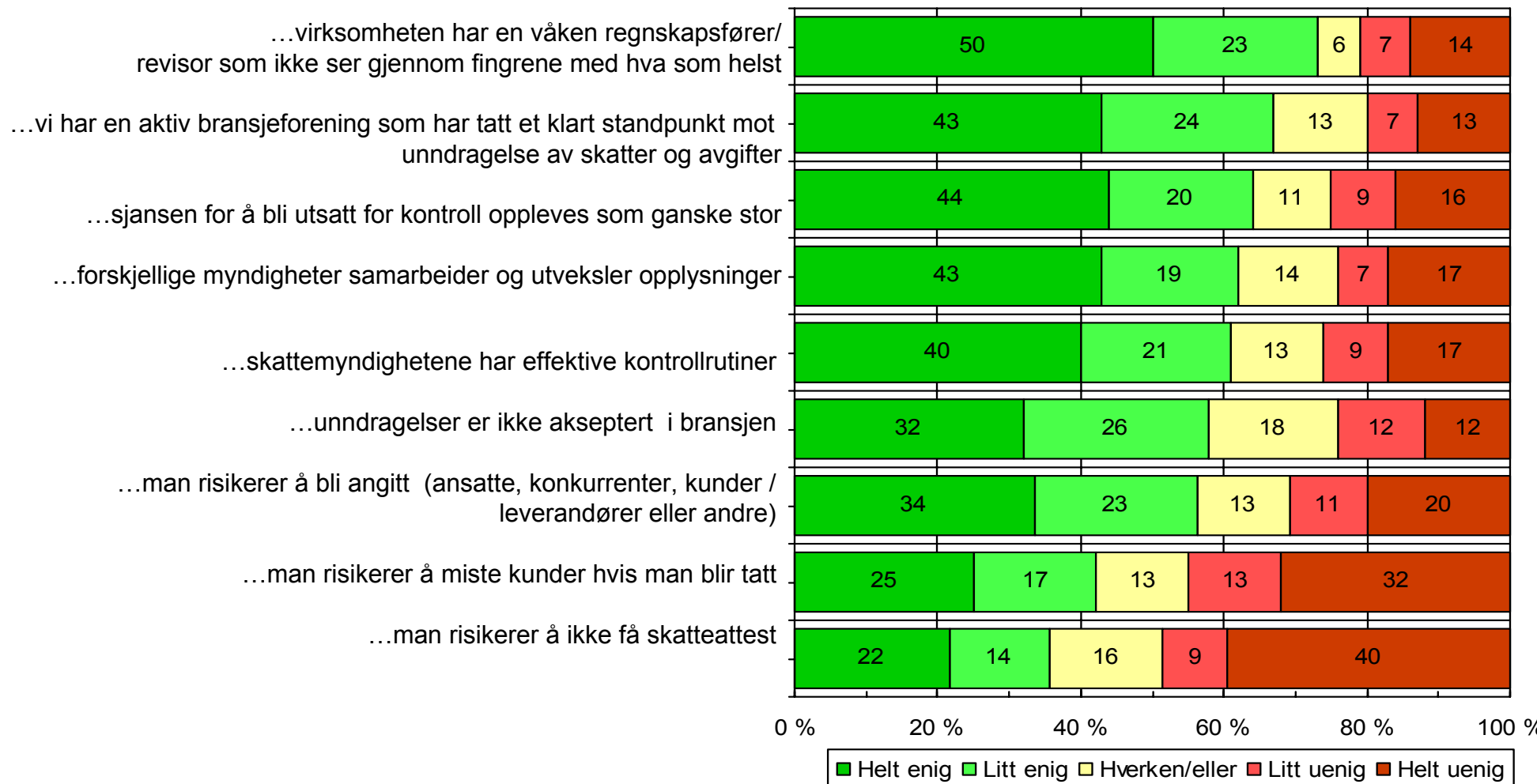
Spørsmål 8 Baser: 246 - 202

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Fiskerinæring

Mange avstår fra unndragelser fordi....

Spørsmål 8 Baser: 193 - 148

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Total

Vil du også kunne nevne noe annet som bidrar til at man innenfor din bransje avstår fra å unndra skatter og avgifter?

Etikk og moral/ holdning	87 svar
Ærlighet	40 svar
Seriøsitet	37 svar
Oppnår ikke pensjonspoeng - (trygd og pensjonsordningen)	28 svar
Lovlydighet.	17 svar
Ødeleggende for renomméet	16 svar
Konsekvensene ved å bli tatt er for store	16 svar
Samvittigheten	14 svar
Ikke lønnsomt	13 svar
Kontroll	10 svar
Gjennomsiktig bransje/ samfunn	8 svar
Frykten for å miste kvoter	8 svar
Sikring av egen arbeidsplass	7 svar
Yrkesstolthet	6 svar
Solidaritet med resten av samfunnet/moralsk	5 svar
Annet	62 svar

Spørsmål 9 Base: 950

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Bygg og anlegg

Vil du også kunne nevne noe annet som bidrar til at man innenfor din bransje avstår fra å unndra skatter og avgifter?

Etikk og moral	44 svar
Ærlighet/samvittighet	34 svar
Seriøsitet	21 svar
Bygge opp pensjonspoeng	19 svar
Holdninger	9 svar
Å bli oppdaget/ straffen	8 svar
Det lønner seg ikke økonomisk	7 svar
Kontroller	5 svar
Yrkesstolthet	5 svar
Gjennomsiktig samfunn	5 svar
Annet	46 svar

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Restauranter og serveringssteder

Vil du også kunne nevne noe annet som bidrar til at man innenfor din bransje avstår fra å unndra skatter og avgifter?

Etikk og moral	22 svar
Ønske om å drive seriøst	16 svar
Ærlighet	13 svar
Ødeleggende for renommé	5 svar
Personlige holdninger	5 svar
Samvittighet	4 svar
Fordi bedrifter ønsker å ha gode regnskapstall	4 svar
Annet	31 svar

Motivasjonsfaktorer for- og barrierer mot unndragelser

Fiskerinæring

Vil du også kunne nevne noe annet som bidrar til at man innenfor din bransje avstår fra å unndra skatter og avgifter?

Moral og etikk	11 svar
Ærlighet/ samvittigheten	10 svar
Må passe på sitt renommé / en skam å bli tatt	6 svar
Man kan bli fratatt retten til å drive yrket	6 svar
Det er p.g.a. pensjon poeng etc	5 svar
Dårlig lønnsomhet	5 svar
Redd for å bli tatt	5 svar
Annet	28 svar

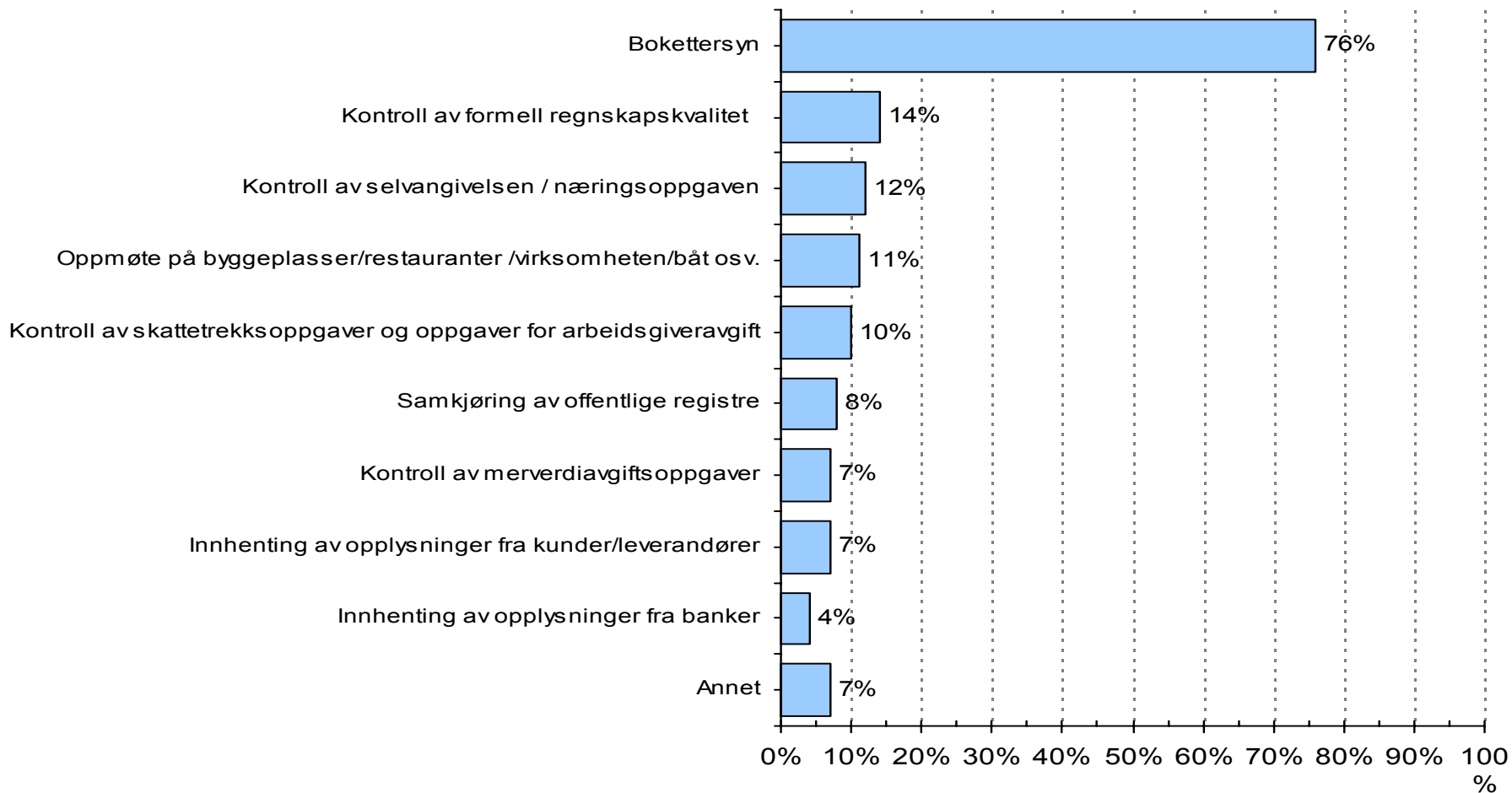
Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

- Blant skattemyndighetenes kontrollmetoder står bokettersyn i en særstilling blant de som har svart på undersøkelsen
 - 3 av 4 nevner uhjulpet bokettersyn blant de kontrollmetoder de kjenner til
 - kjennskapet til bokettersyn står meget sterkt innen alle bransjer
 - ”bokettersyn” er ikke nærmere definert, og det kan godt tenkes at respondentene legger ulike former for kontroll i dette begrepet
- Godt under halvparten (42%) av de som har svart gir uttrykk for at skattemyndighetene fører effektiv kontroll med tanke på å avdekke unndragelser
- Et klart flertall (61%) mener at varsler om kontroll fra skattemyndighetene bidrar til at virksomhetene bestreber seg på å håndtere sine skatte- og avgiftsforhold på en korrekt måte

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Total

Kan du nevne hvilke kontrollmetoder skattemyndighetene bruker?
(Uhjulpet)

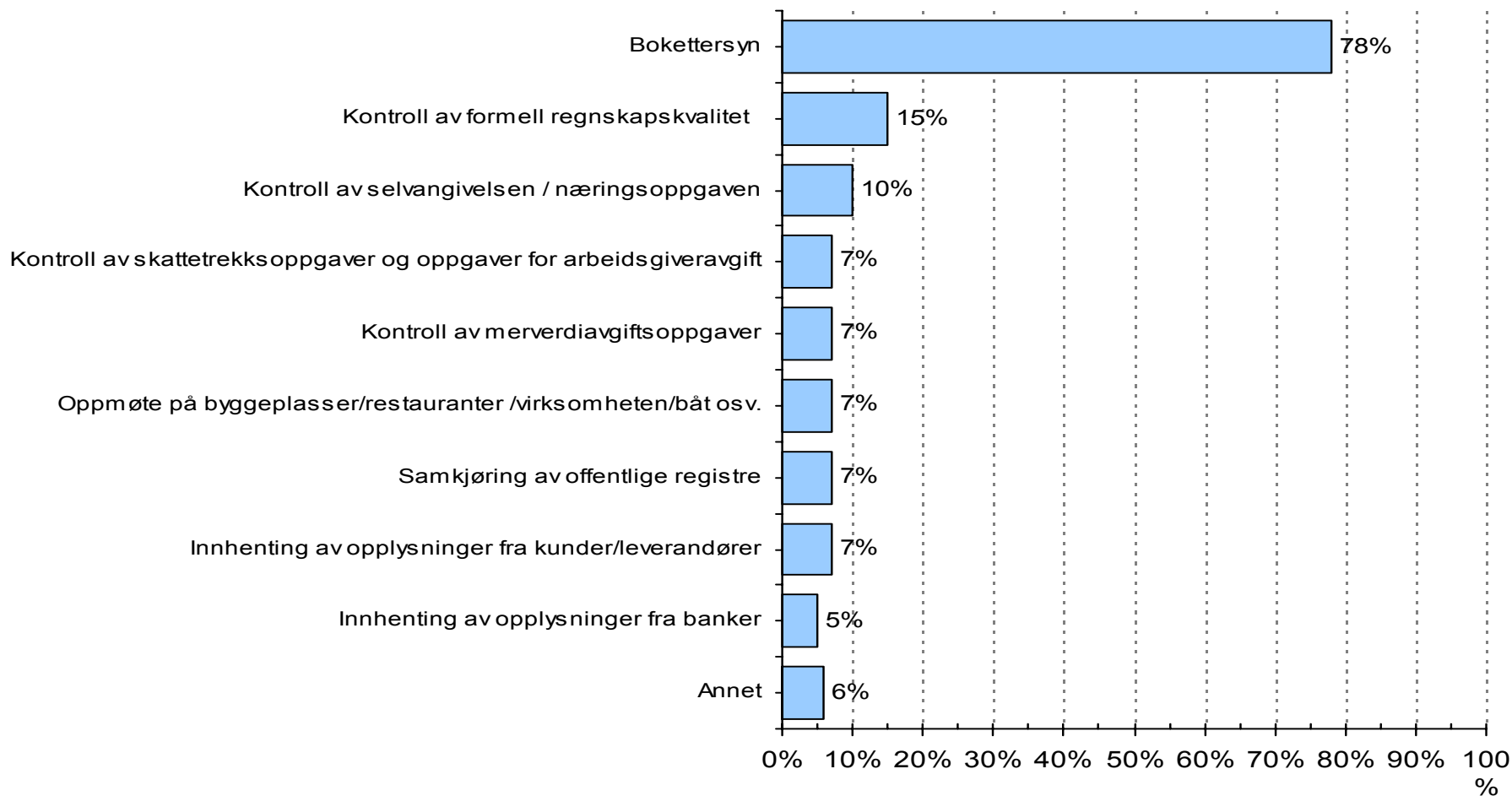

Spørsmål 10 Base:725 Sum svar 157%

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Kan du nevne hvilke kontrollmetoder skattemyndighetene bruker?
(Uhjulpet)

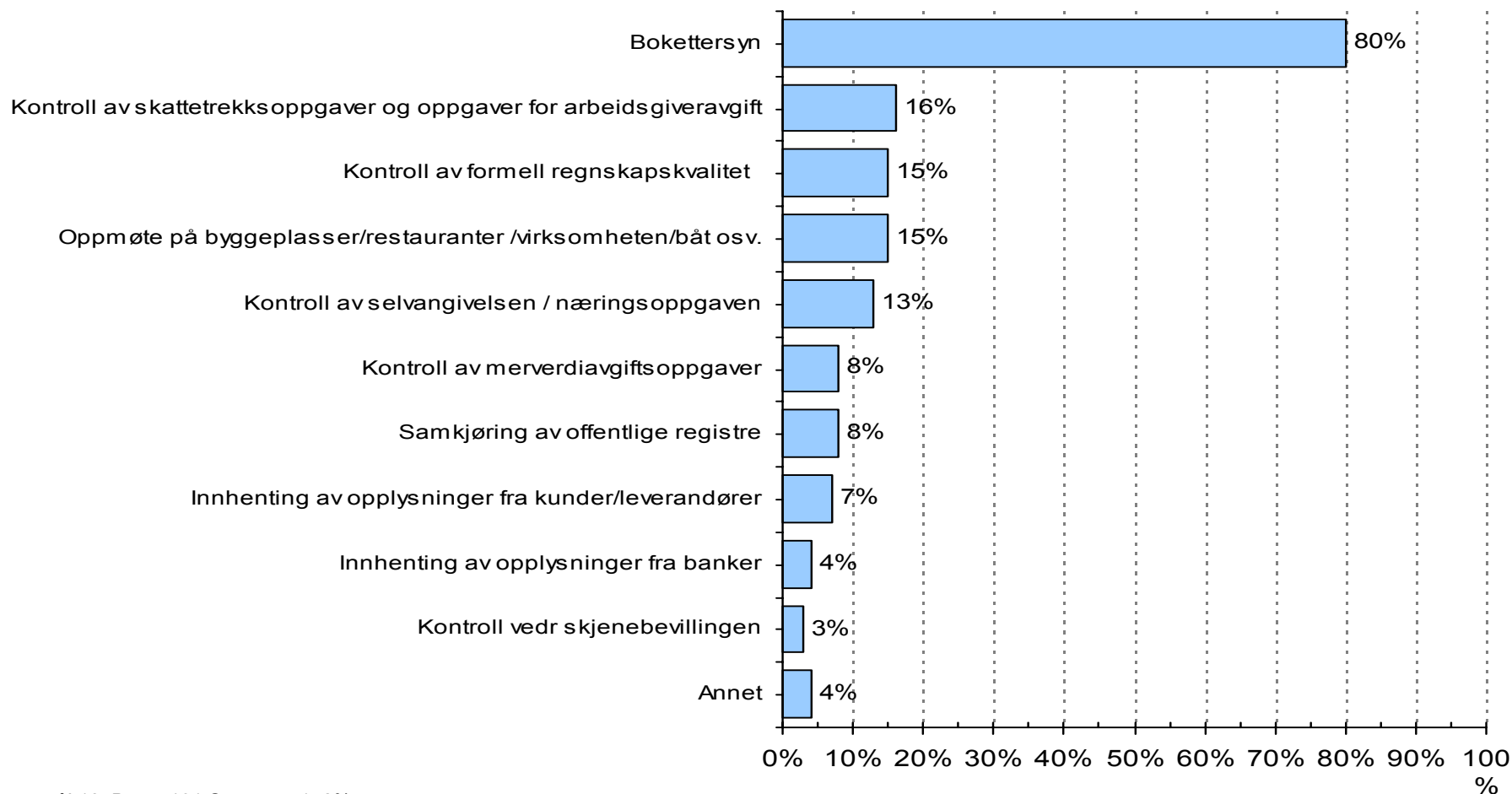
Spørsmål 10 Base: 392 Sum svar 150%

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Restauranter og serveringssteder

Kan du nevne hvilke kontrollmetoder skattemyndighetene bruker?
(Uhjulpet)

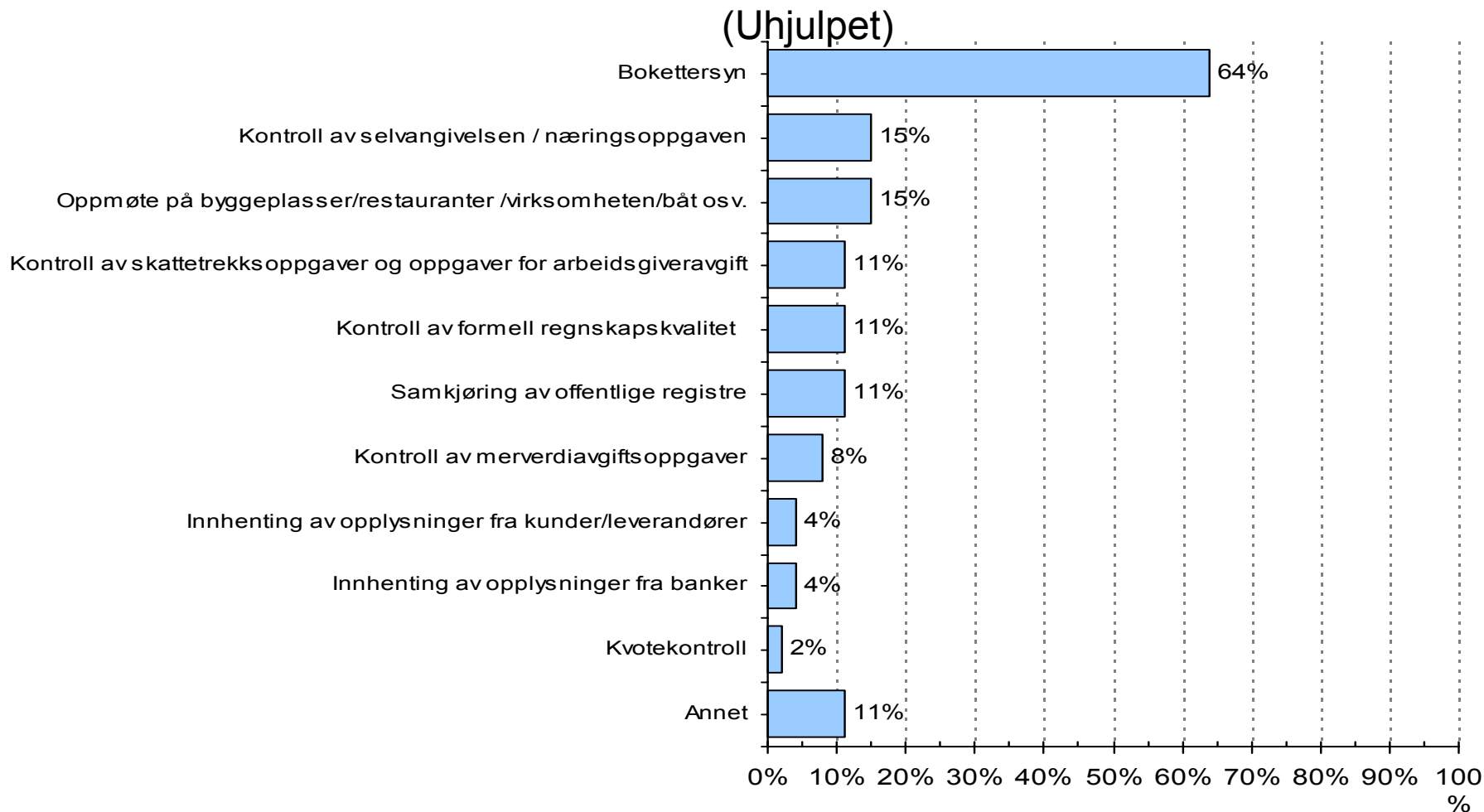

Spørsmål 10 Base: 191 Sum svar 172%

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Kan du nevne hvilke kontrollmetoder skattemyndighetene bruker?

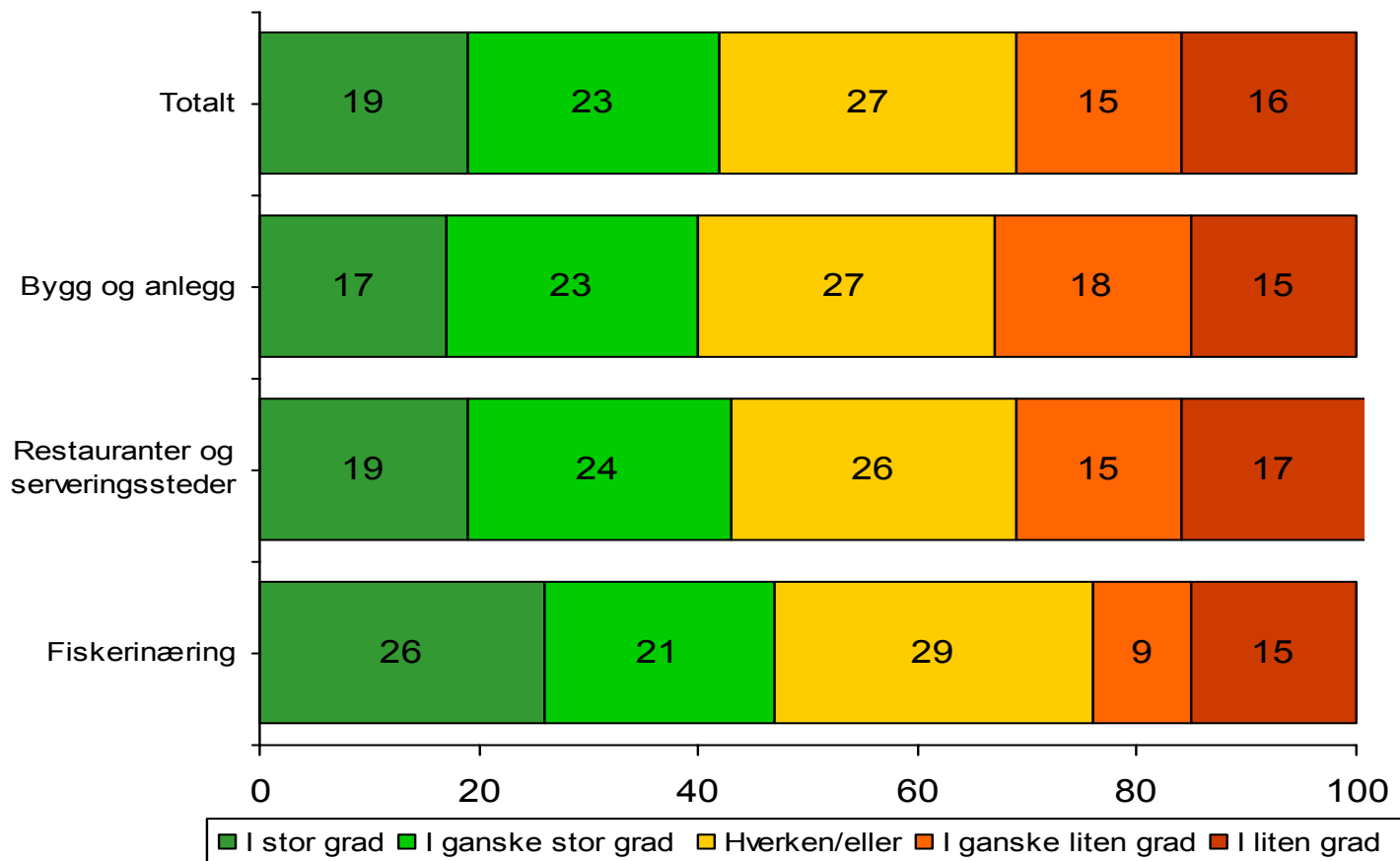

Spørsmål 10 Base:142 Sum svar 158%

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Alle bransjer

I hvilken grad vil du si at skattemyndighetene fører effektiv kontroll med tanke på å avdekke unndragelse av skatter og avgifter?

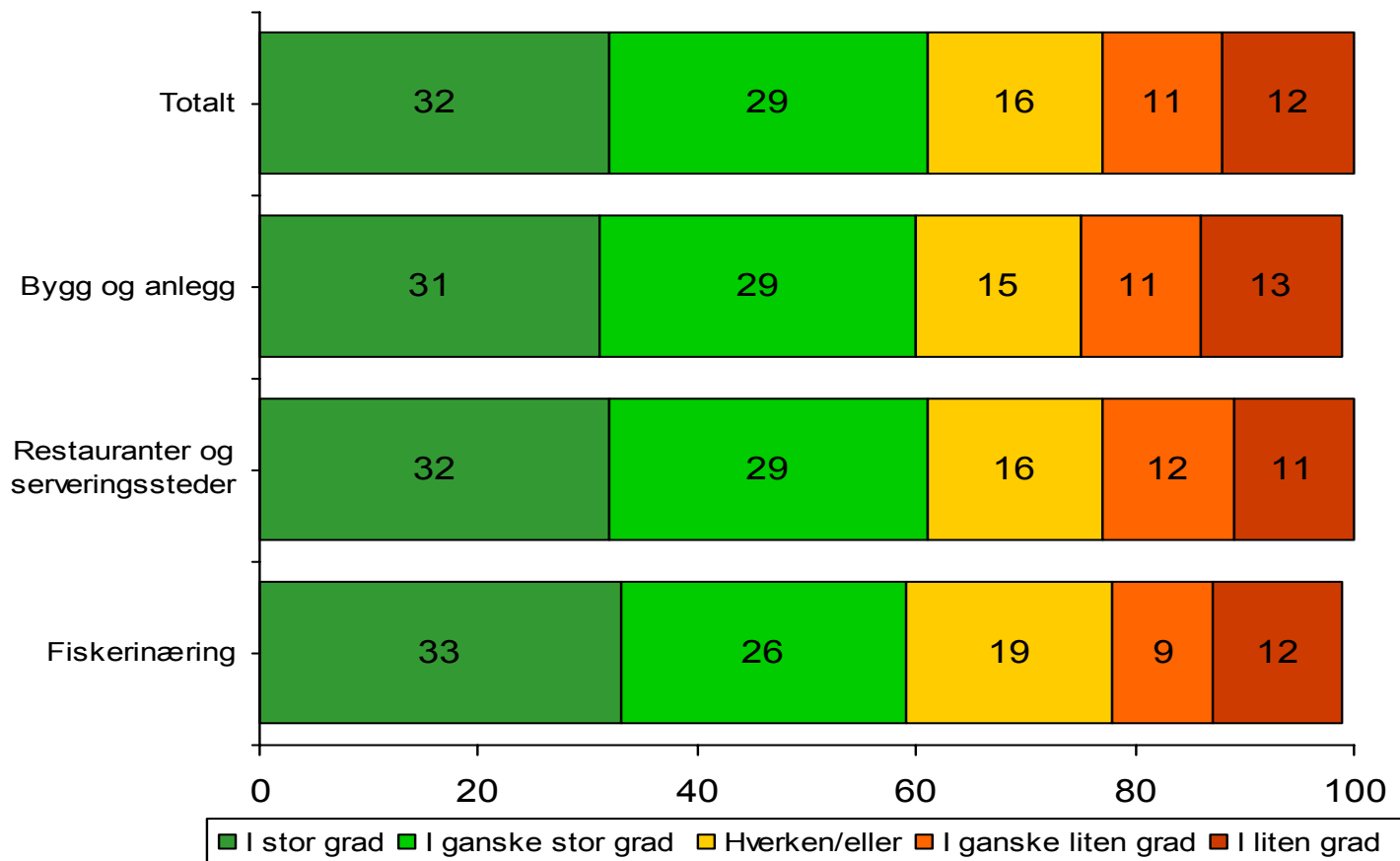
Spørsmål 11 Base: 837/439/225/173

Kunnskap om skattemyndighetenes kontrollmetoder

Alle bransjer

I hvilken grad tror du slike varsler bidrar til at virksomhetene bestreber seg på å håndtere sine skatte- og avgiftsforhold på en korrekt måte?

Spørsmål 12 Base: 897/473/239/185

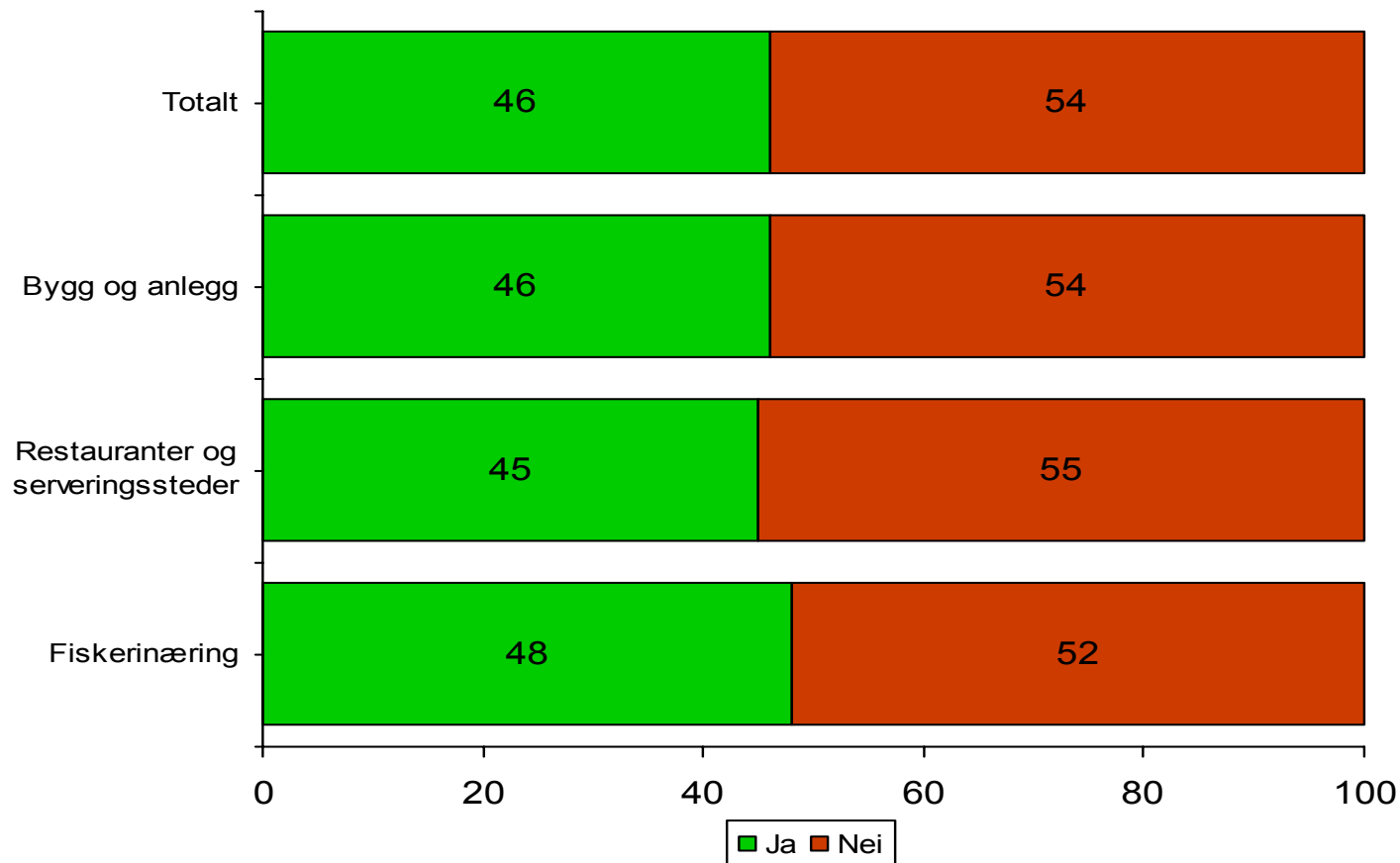
Erfaringer med skattemyndighetenes kontroll av respondentens egen virksomhet

- Knappt halvparten (46%) av respondentene svarte bekreftende på at skattemyndighetene hadde foretatt regnskaps- eller annen kontroll i egen bedrift i løpet av de siste 3-5 årene
 - på dette spørsmålet var det små forskjeller mellom bransjene
 - fylkene imellom forekommer signifikante forskjeller; i Aust-Agder har færrest opplevd kontroll (34%), mens i Møre og Romsdal og Rogaland har 60% kjennskap til kontroll i egen virksomhet
 - I en annen undersøkelse rettet mot næringslivet generelt, gjennomført for Sattedirektoratet våren 2001, svarte til sammenligning 28% at deres virksomhet var blitt utsatt for kontroll (bokettersyn) i løpet av de siste 3-5 årene. Dette kan tyde på at "utsatte bransjer" opplever hyppigere kontroller enn hva som er tilfelle i næringslivet generelt
- Blant de som kjente til kontroll av egen virksomhet svarte 14% bekreftende på at det ble funnet feil og mangler av en slik art at virksomheten ble ilagt straffeskatt
- Over halvparten av de spurte (55%) mener det er minst 50/50 sjanse for at virksomheten blir utsatt for kontroll det nærmeste året
 - Av de som er blitt kontrollert tror 61% det er 50/50 sjanse for kontroll, mens blant de som ikke har kjennskap til kontroll av egen virksomhet tror en mindre andel (48%) på kontroll
 - Størst er troen på kontroll i restaurantbransjen (62%)
 - Sammenlignet med erfaringene fra de siste 3-5 årene, tyder svarene på at respondentene opplever økt sjanse for å bli kontrollert

Erfaringer med skattemyndighetenes kontroll av egen virksomhet

Alle bransjer

Kjenner du til om skattemyndighetene har foretatt regnskaps- eller annen kontroll i din virksomheten i løpet av de siste 3-5 årene?

Spørsmål 13 Base: 902/483/231/188

RESEARCH INTERNATIONAL
FEEDBACK

”Svart økonomi” 2002

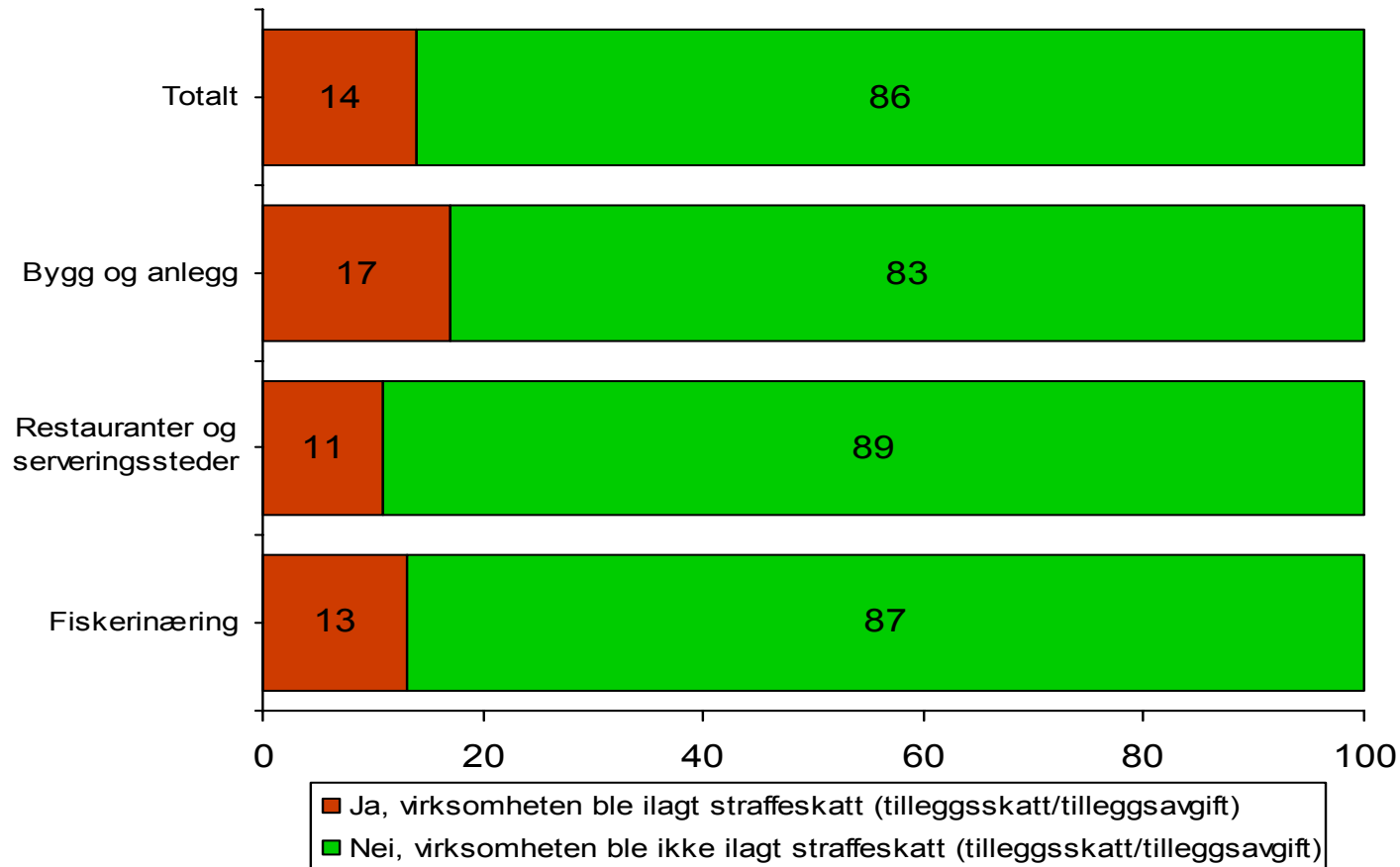
SKD 18092

41

Erfaringer med skattemyndighetenes kontroll av egen virksomhet

Alle bransjer

Kjenner du til om det ble funnet feil eller mangler av en slik art at virksomheten ble ilagt straffeskatt?

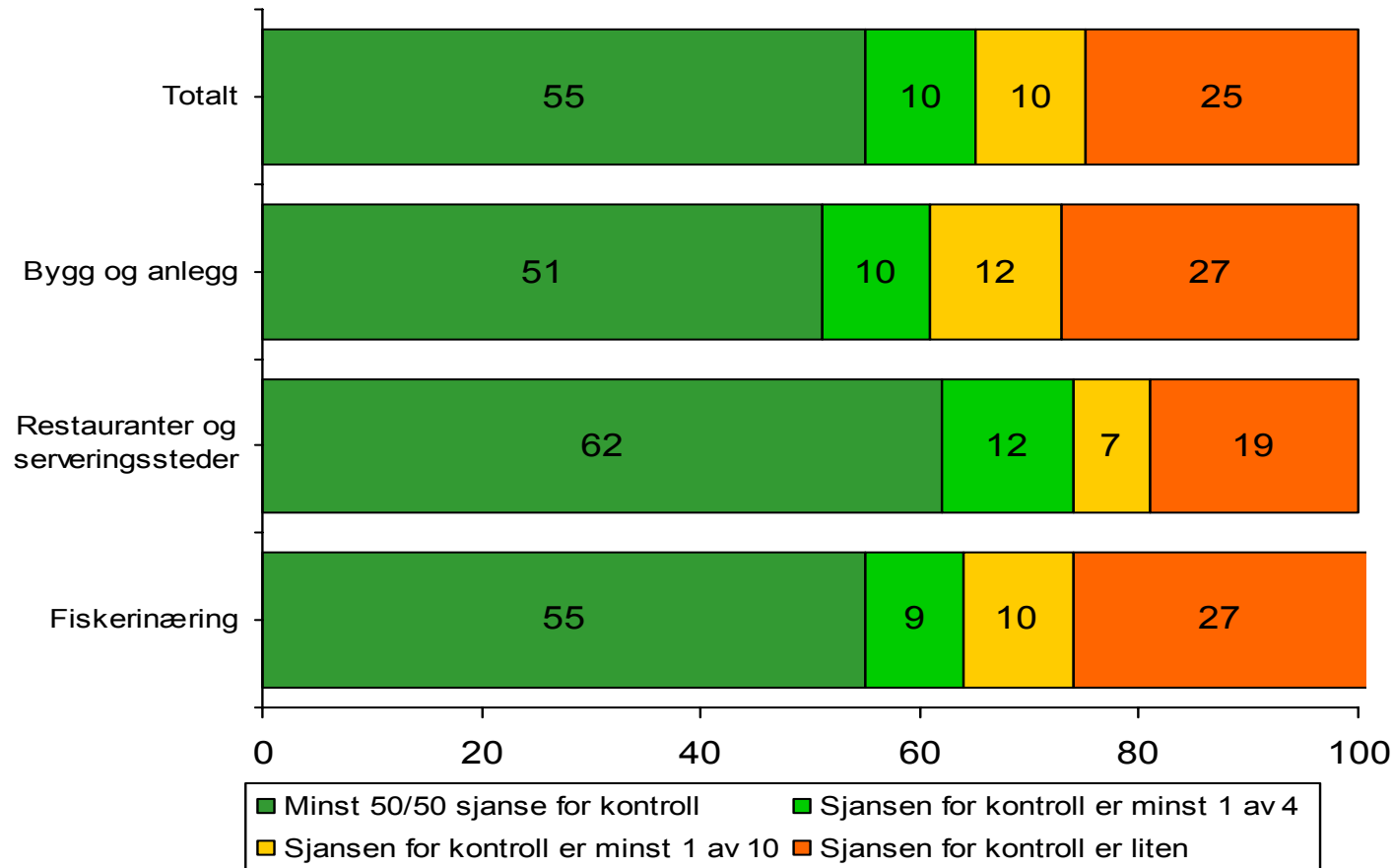
Spørsmål 14 Base: 406/218/101/87

Erfaringer med skattemyndighetenes kontroll av egen virksomhet

Alle bransjer

Hvor stor sjanse vil du tro det er for at skattemyndighetene vil kontrollere den virksomheten du er tilknyttet i løpet av det nærmeste året?

Spørsmål 15 Base: 862/450/229/183

Holdninger og adferd i egen virksomhet

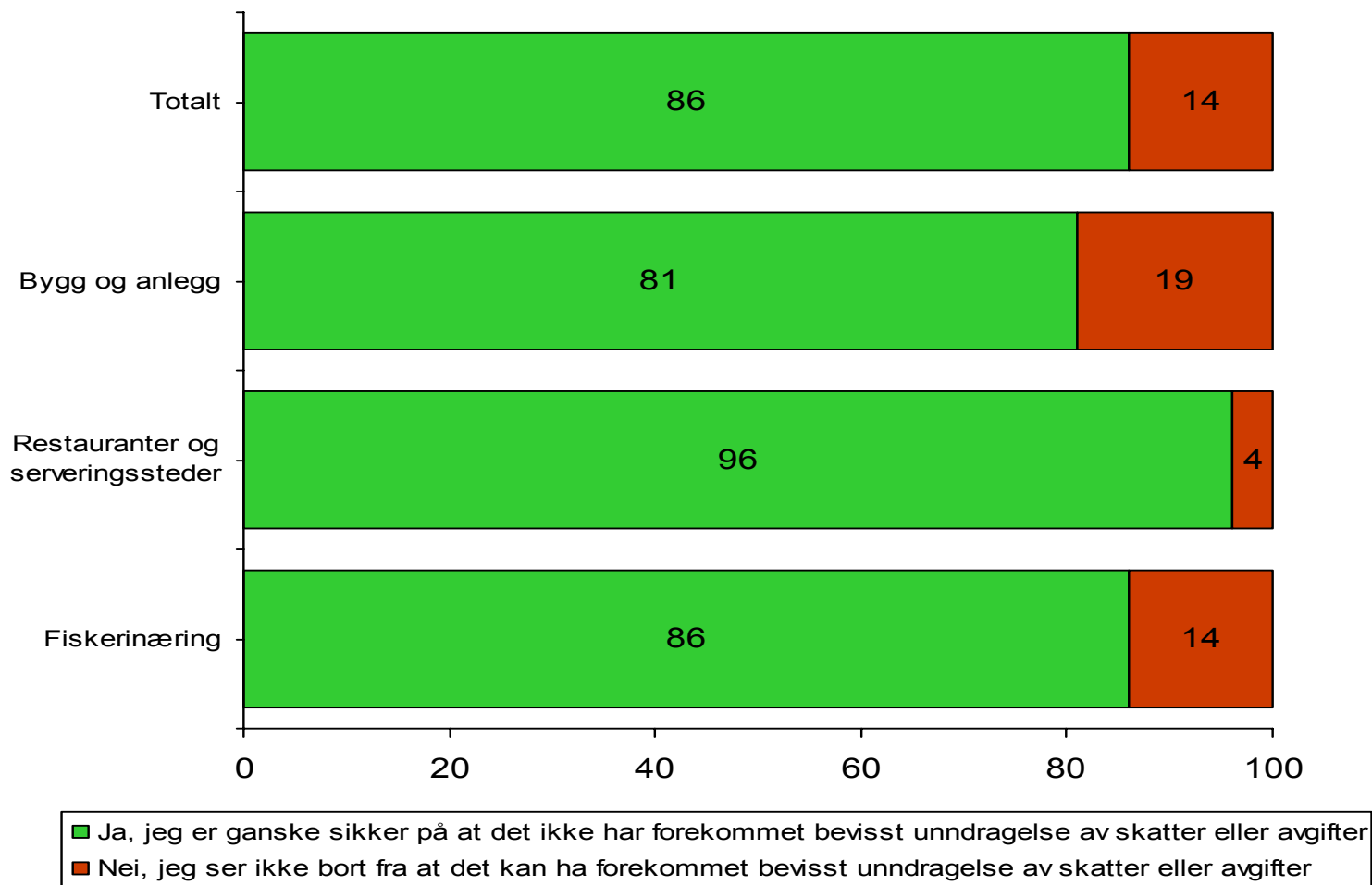
- Alle bransjer sett under ett svarer bare 14% at de ikke ser bort fra at det i den virksomheten de er tilknyttet har vært gjort forsøk på bevisst å unndra skatter og avgifter i løpet av de siste 3-5 årene
 - Dette tallet synes å være noe lavt, sammenlignet med de tall for unndragelser som ble rapportert for bransjene generelt
 - Særlig gjelder dette for restaurantbransjen hvor bare 4% ikke benektet bevisste unndragelser i egen virksomhet
 - Sammenligningsgrunnlaget er mangelfullt, da det i sistnevnte sammenheng snakkes om **bevisste** unndragelser, mens det tidligere kun var snakk om unndragelser. Det er jo ikke sikkert at respondenten regner alle unndragelser som bevisst, jfr. at mange respondenter oppfatter regelverket som uklart og komplisert
- Blant de som ikke kunne se bort fra bevisste unndragelser i egen virksomhet, oppga 1 av 4 som begrunnelse at kunden krevde å få svarte leveranser
 - hyppigheten av ulike begrunnelser for unndragelser samsvarer heller dårlig med hva som tidligere fremkom under motivasjonsfaktorer for unndragelser
- Hele 40% av den halvparten av respondentene som mener at unndragelser forekommer i bransjen, anser unndragelser for å være et samfunnsproblem
 - I hvilken grad respondentene oppfatter unndragelser som et samfunnsproblem har en klar sammenheng med hvor hyppig forekommende de anser unndragelser for å være
 - Det er imidlertid bemerkelsesverdig at hele 35% av dem som mener at unndragelser forekommer i minst halvparten av bedriftene, er av den oppfatning at unndragelser i liten eller ganske liten grad er et samfunnsproblem

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Alle bransjer

Vil du med sikkerhet kunne si at det i den virksomheten du er tilknyttet ikke har vært gjort forsøk på bevisst å unndra skatter eller avgifter i løpet av de siste 3-5 årene?

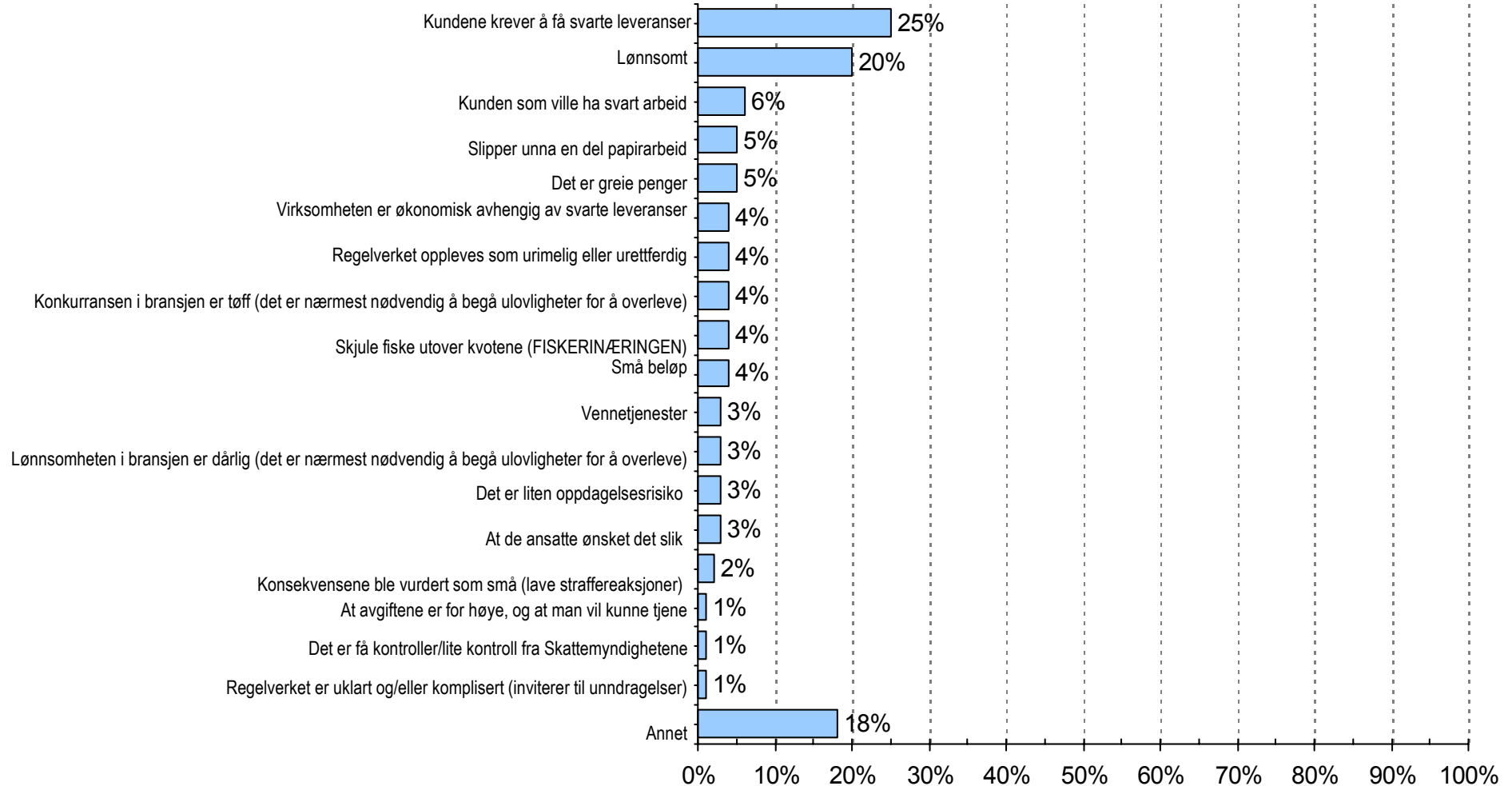
Spørsmål 16 Base:889/470/229/190

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Total

Dersom det skulle ha forekommet bevisst unndragelse av skatter eller avgifter i den virksomheten du er tilknyttet, hva vil du si er årsaken til dette?

(Uhjulpet)

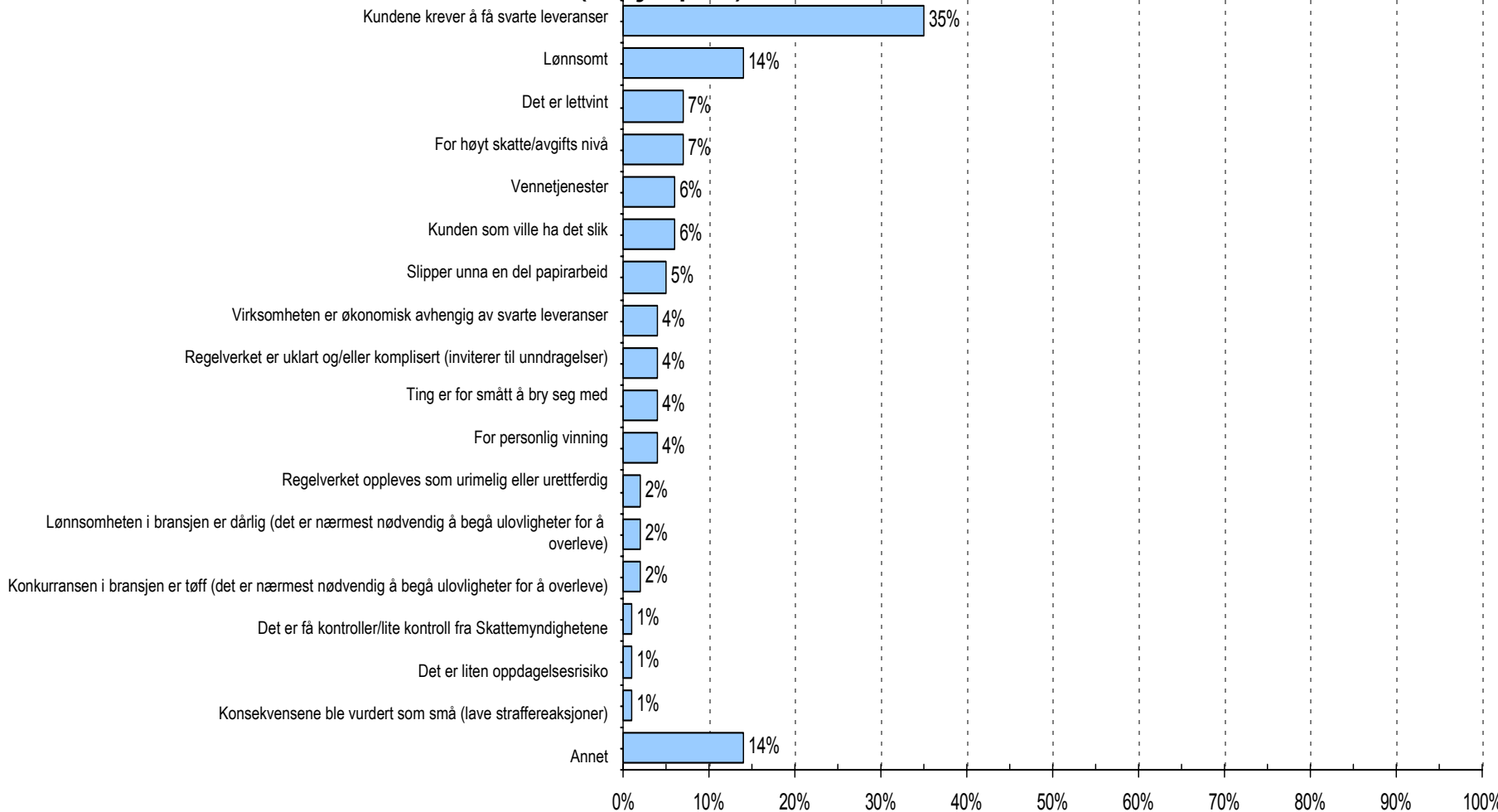
Spørsmål 17 Base: 109 som ikke kan se bort fra at det kan ha forekommet bevisst unndragelse. Sum svar 116%

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Dersom det skulle ha forekommet bevisst unndragelse av skatter eller avgifter i den virksomheten du er tilknyttet, hva vil du si er årsaken til dette?

(Uhjulpet)

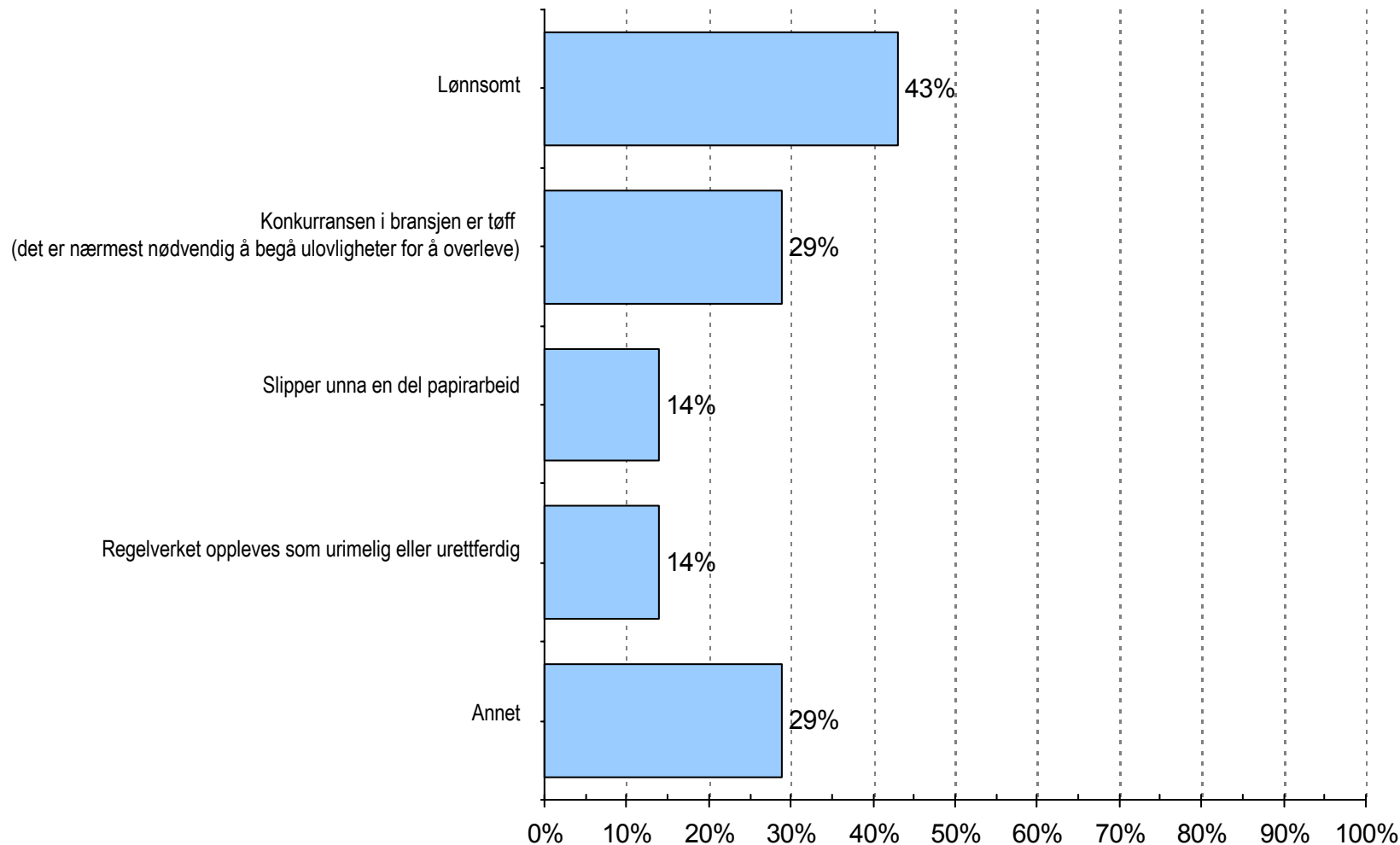
Spørsmål 17 Base: 81som ikke kan se bort fra at det kan ha forekommet bevisst unndragelse. Sum svar 119%

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Dersom det skulle ha forekommet bevisst unndragelse av skatter eller avgifter i den virksomheten du er tilknyttet, hva vil du si er årsaken til dette?

(Uhjulpet)

Spørsmål 17 Base: 7som ikke kan se bort fra at det kan ha forekommet bevisst unndragelse. Sum svar 129%

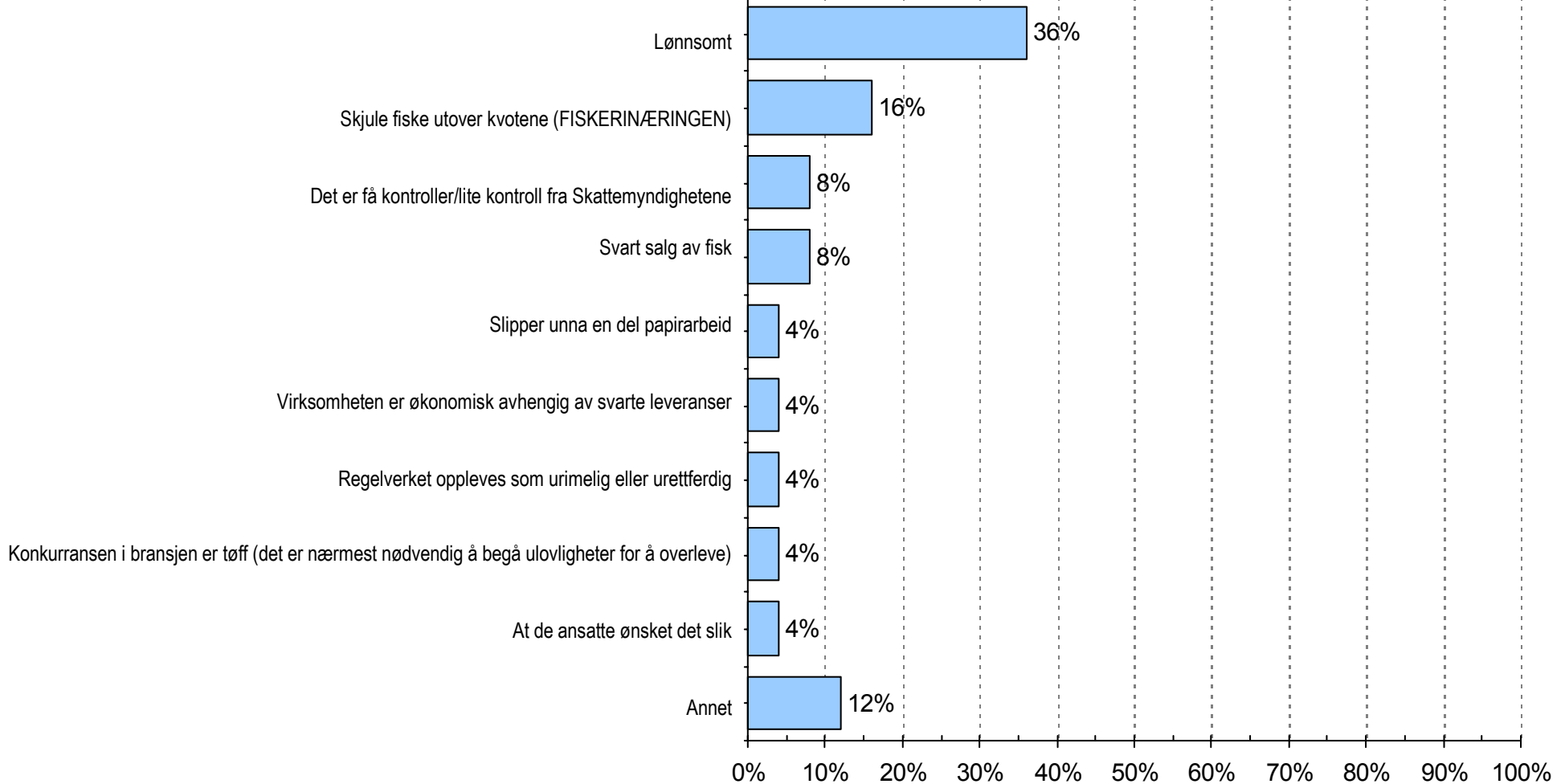

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Fiskerinæring

Dersom det skulle ha forekommet bevisst unndragelse av skatter eller avgifter i den virksomheten du er tilknyttet, hva vil du si er årsaken til dette?

(Uhjulpet)

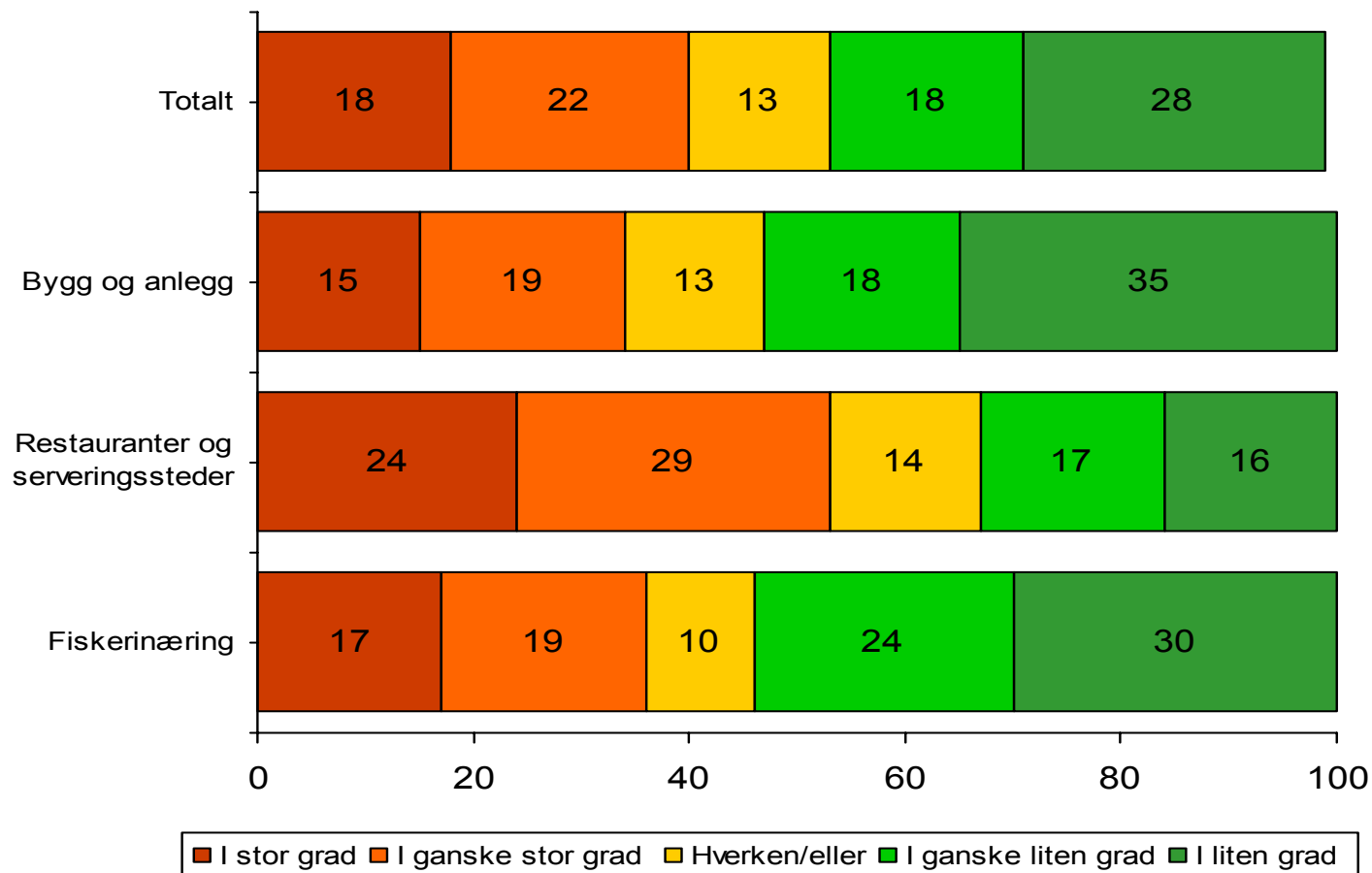
Spørsmål 17 Base: 25 som ikke kan se bort fra at det kan ha forekommet bevisst unndragelse. Sum svar 100%

Holdninger og adferd i egen virksomhet

Alle bransjer

I hvilken grad anser du unndragelse av skatter og avgifter innenfor din bransje for å være et samfunnsproblem?

Spørsmål 18 Base: 489/273/153/63

Råd til skattemyndighetene

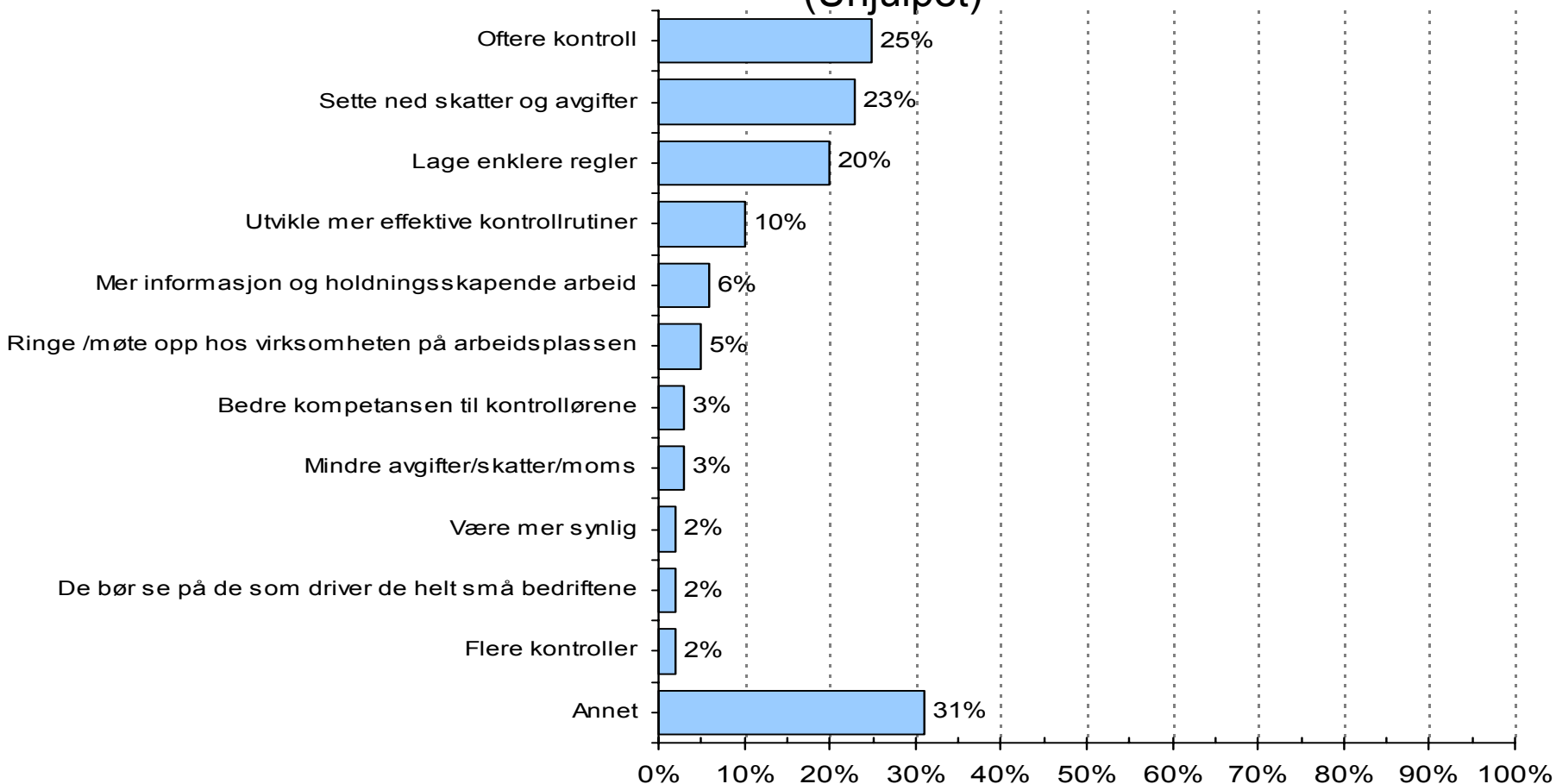
- Langt de fleste som deltok i undersøkelsen bidro med råd til hva skattemyndighetene burde gjøre for å forebygge unndragelse av skatter og avgifter. Svarene er ikke fullstendig kodet, og følger som vedlegg til rapporten. Blant de svarene som er kodet utmerker følgende råd seg:
 - oftere kontroll (25%)
 - sette ned skatter og avgifter (23%)
 - lage enklere regler (20%)

Råd til skattemyndighetene

Total

Hvis du skulle gi et råd til skattemyndighetene om hva de burde gjøre for å forebygge unndragelse av skatter og avgifter, hva ville du da trekke frem?

(Uhjulpet)

Spørsmål 19 Base: 750. Sum svar 132%

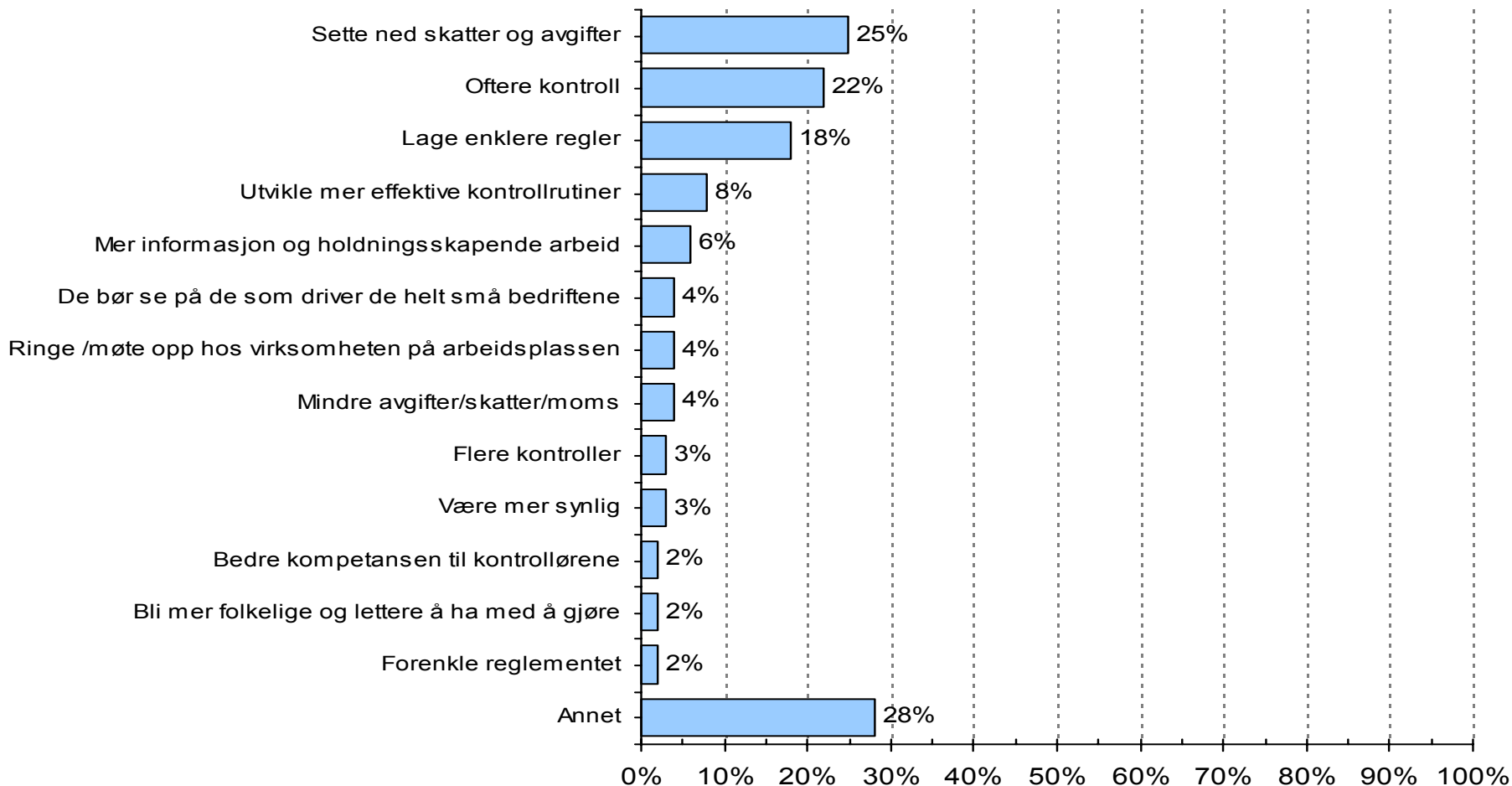

Råd til skattemyndighetene

Bygg og anlegg

Hvis du skulle gi et råd til skattemyndighetene om hva de burde gjøre for å forebygge unndragelse av skatter og avgifter, hva ville du da trekke frem?

(Uhjulpet)

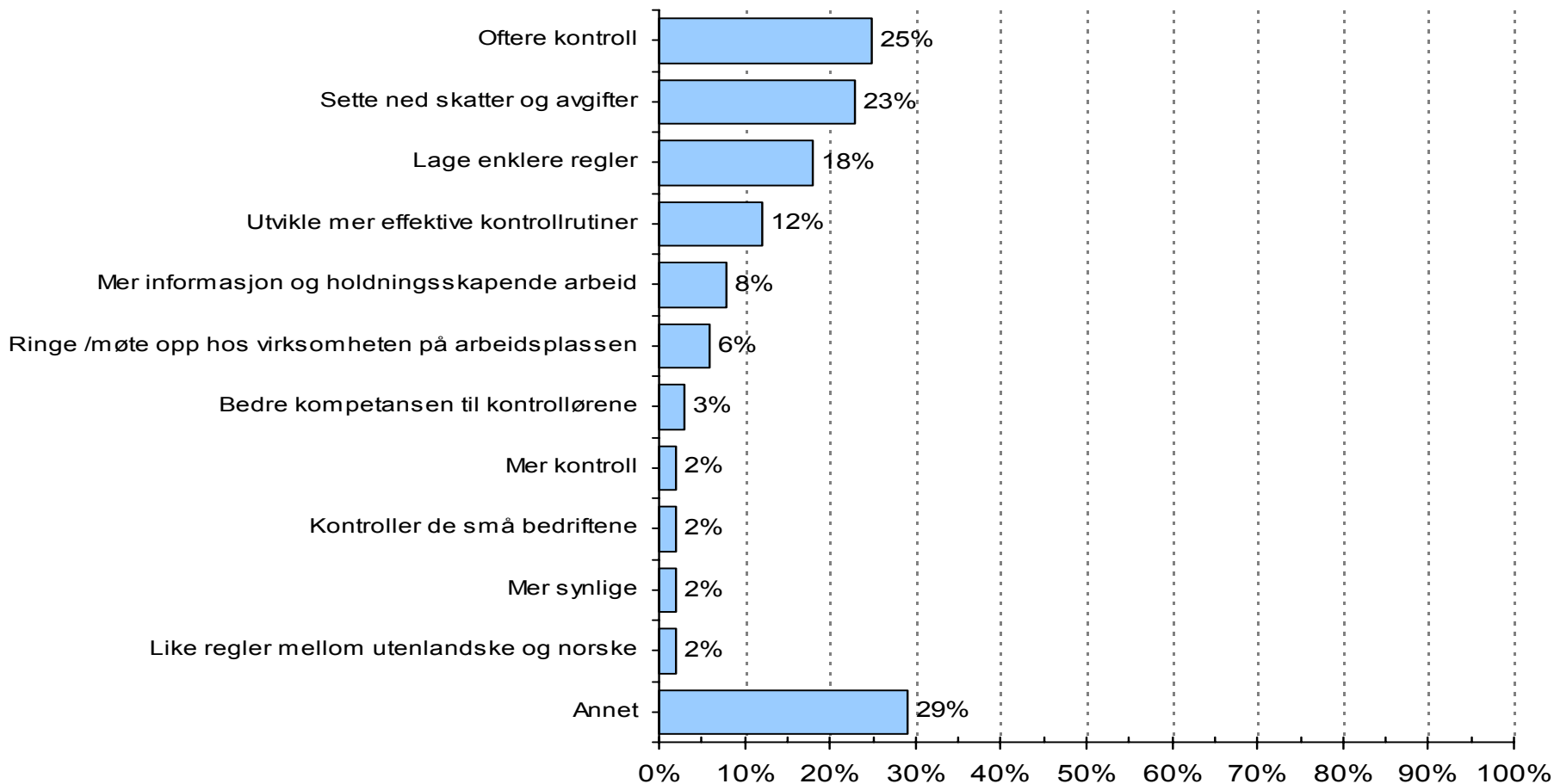

Spørsmål 19 Base: 396. Sum svar 128%

Råd til skattemyndighetene

Hvis du skulle gi et råd til skattemyndighetene om hva de burde gjøre for å forebygge unndragelse av skatter og avgifter, hva ville du da trekke frem?
(Uhjulpet)

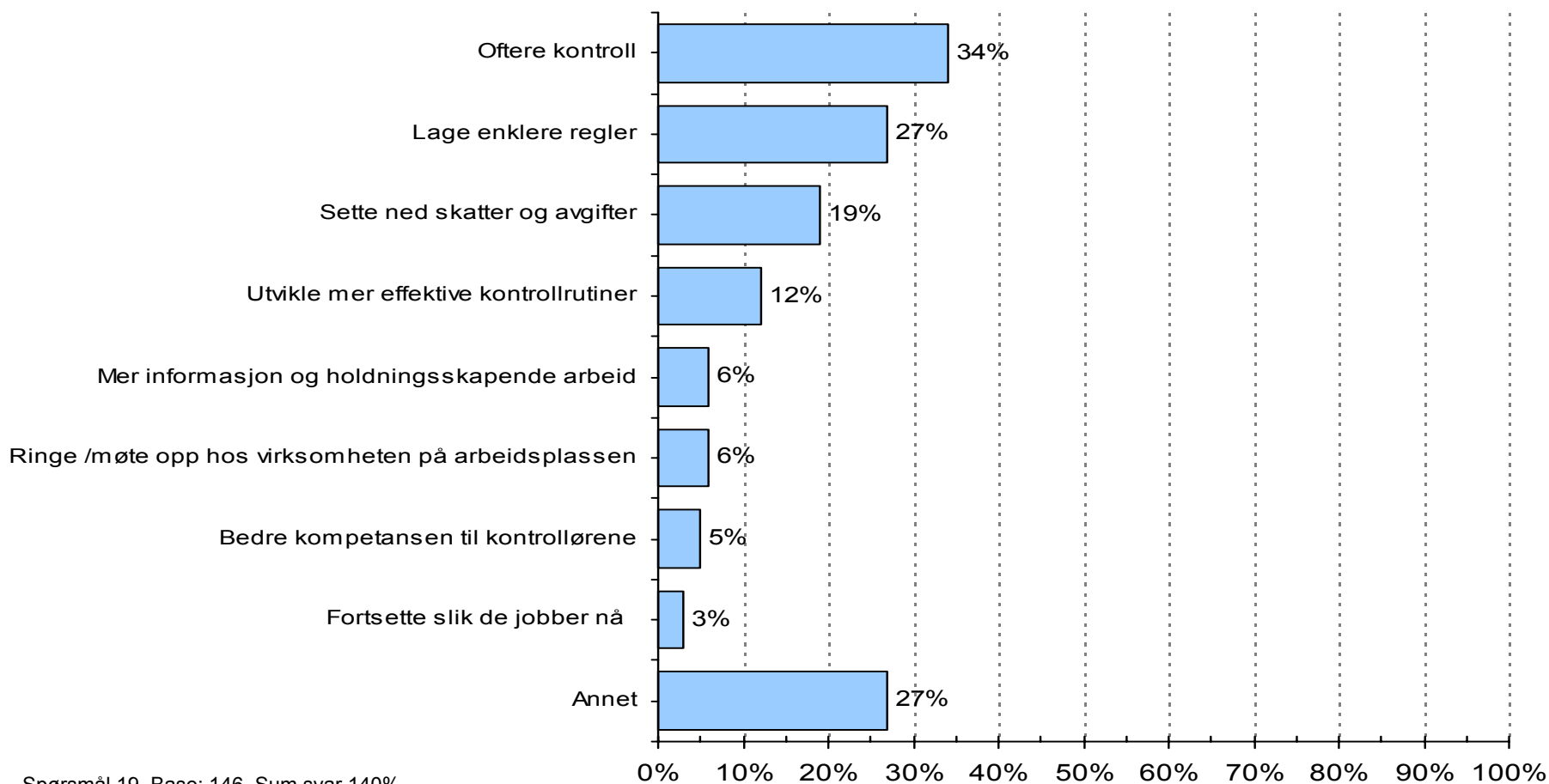

Spørsmål 19 Base: 208. Sum svar 133%

Råd til skattemyndighetene

Hvis du skulle gi et råd til skattemyndighetene om hva de burde gjøre for å forebygge unndragelse av skatter og avgifter, hva ville du da trekke frem?
(Uhjulpet)

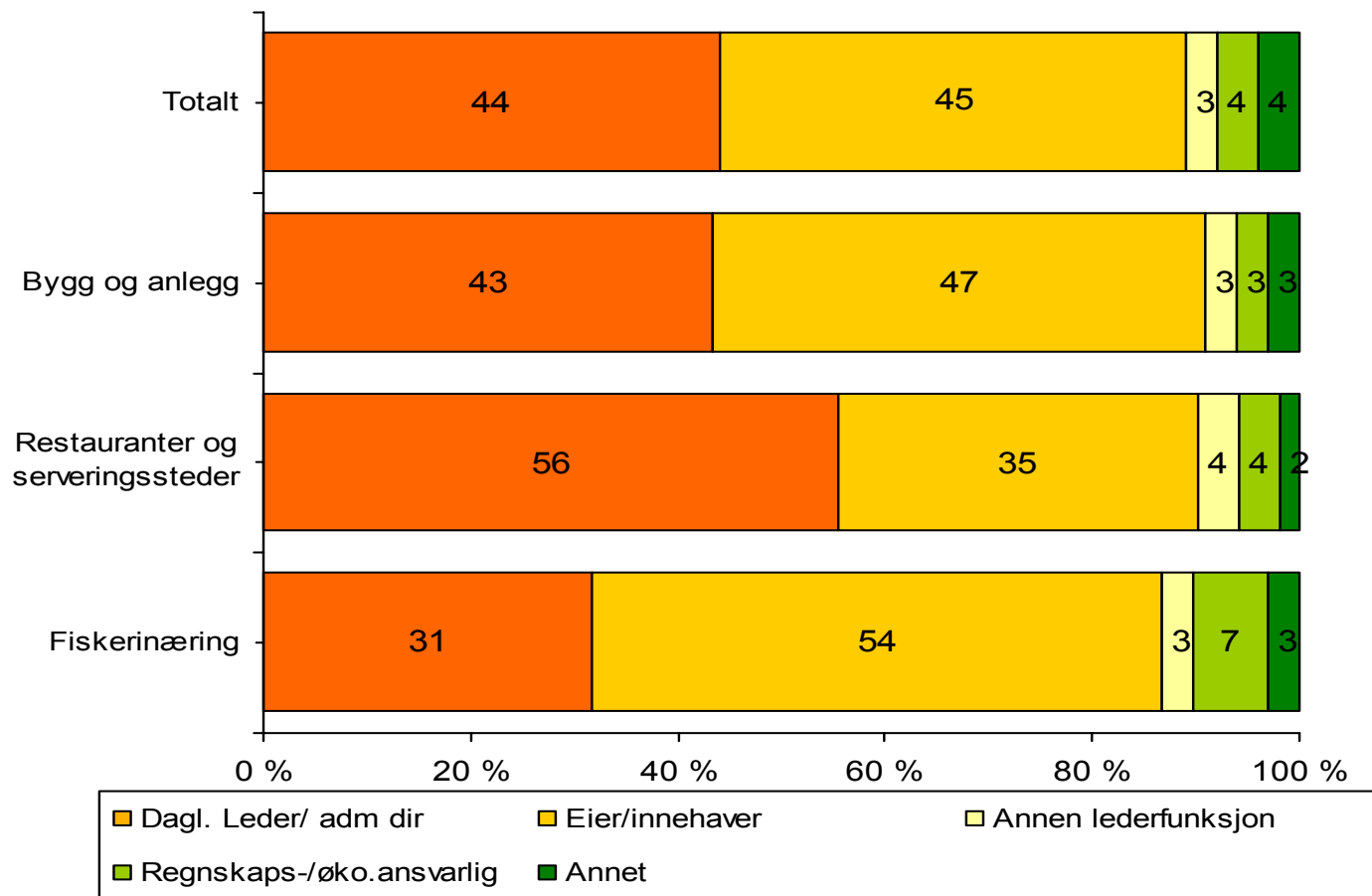

Spørsmål 19 Base: 146. Sum svar 140%

Bakgrunnspørsmål

Hva er din stilling i virksomheten?

Alle bransjer

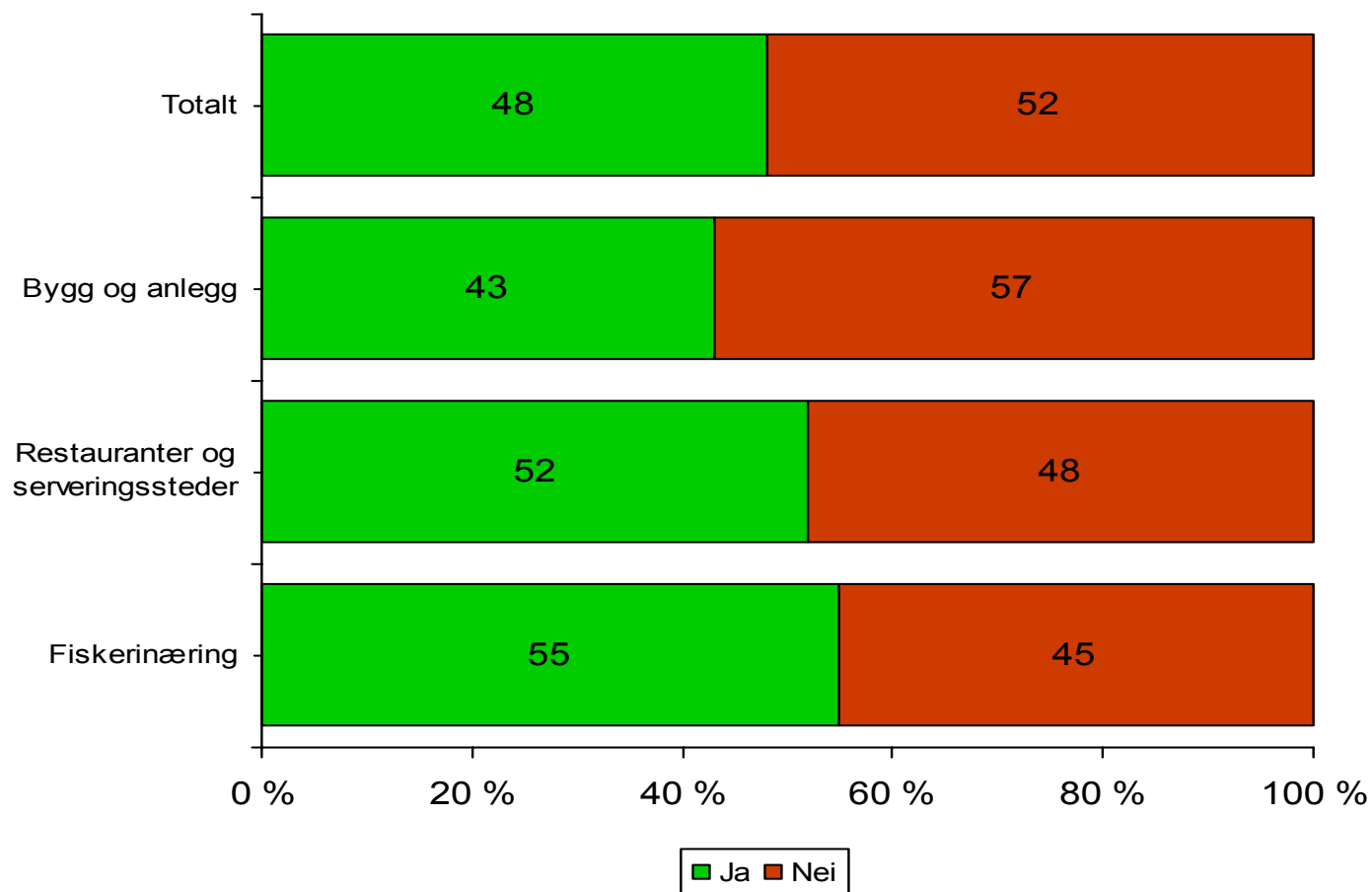
Spørsmål 20 Base: 951/500/250/201

Bakgrunnspørsmål

Alle bransjer

Er din virksomhet medlem i en bransjeforening?

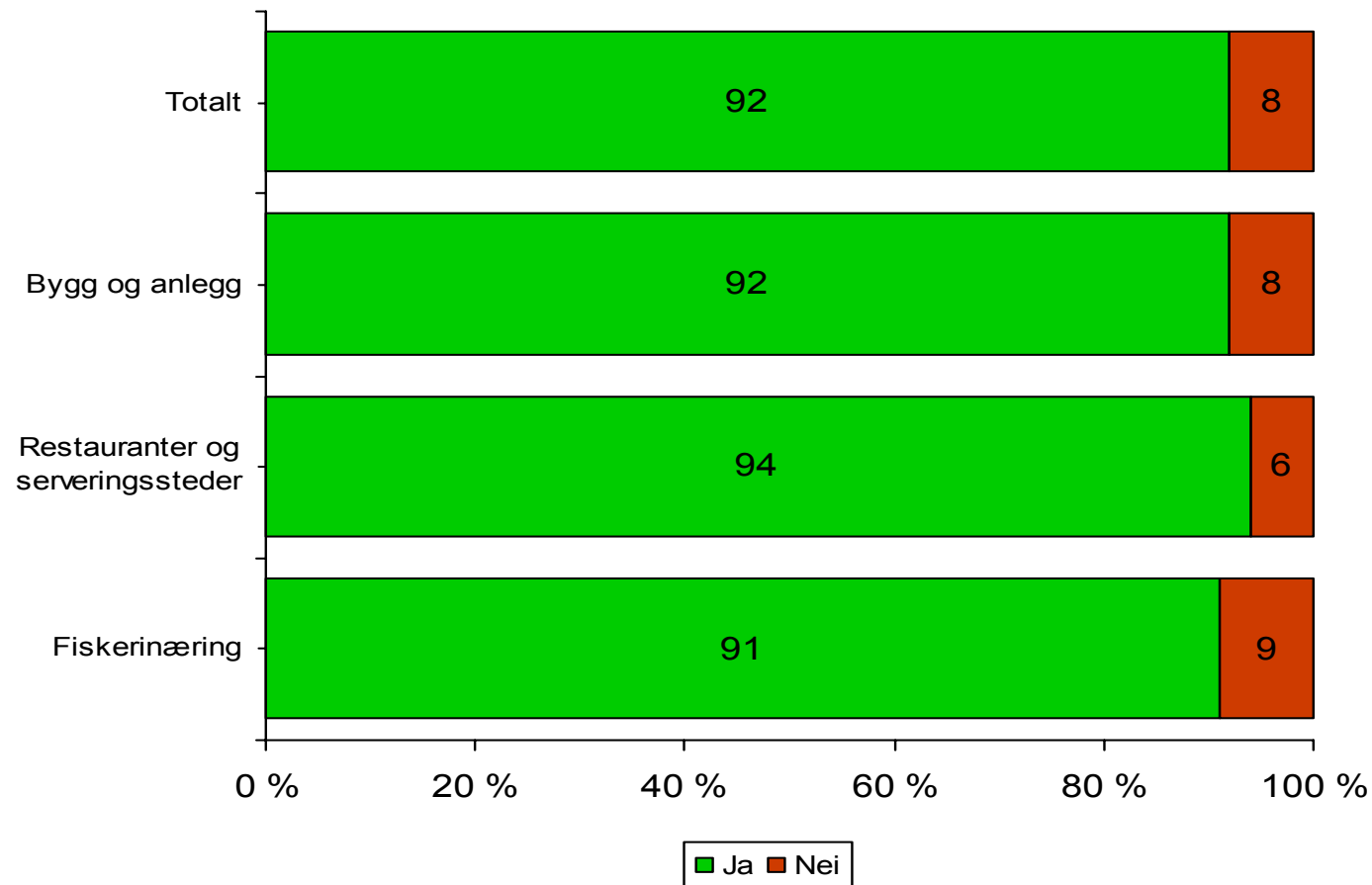
Spørsmål 21 Base: 935/490/245/200

Bakgrunns spørsmål

Alle bransjer

Bruker din virksomhet ekstern regnskapsfører/ revisor?

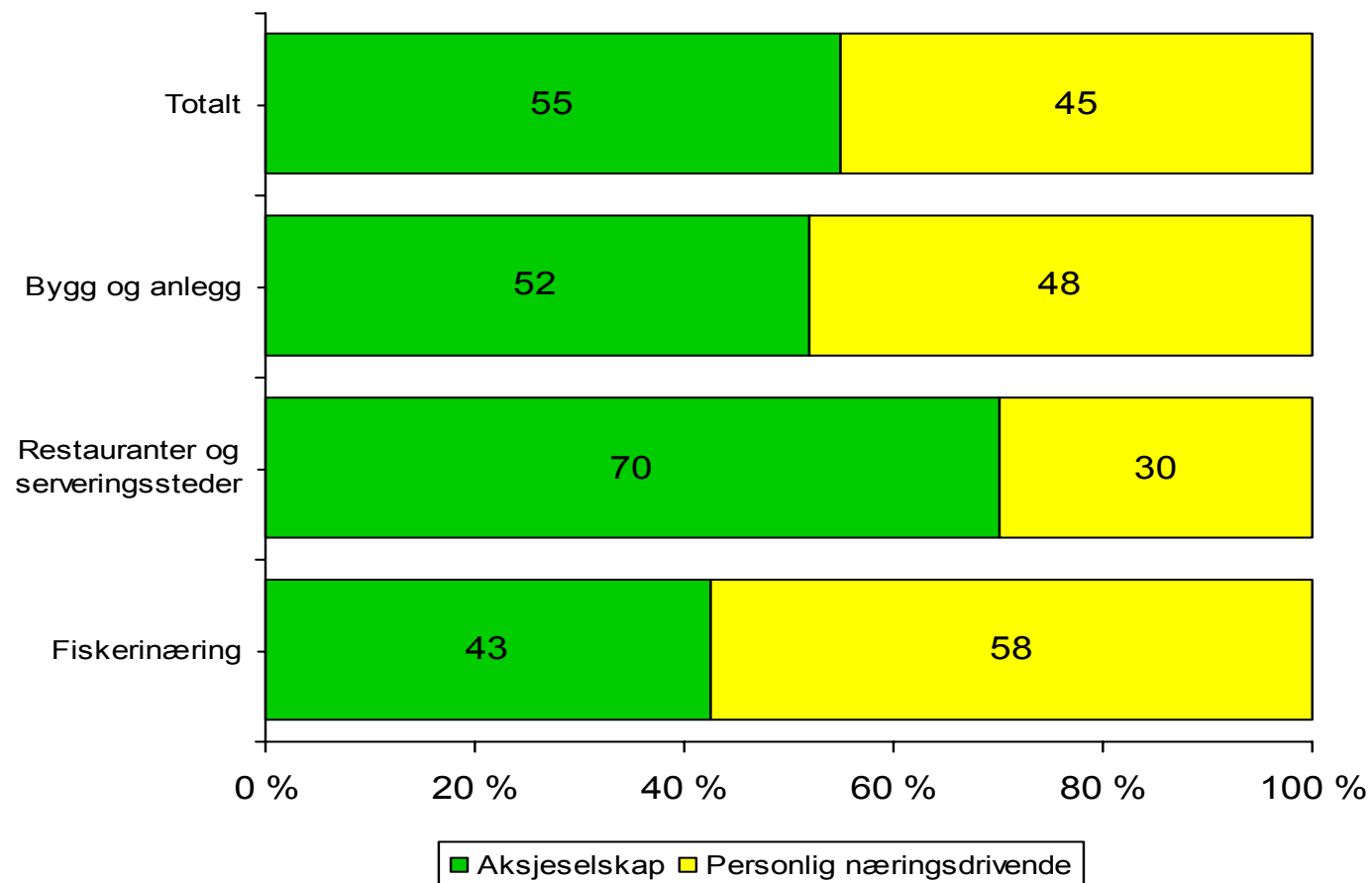
Spørsmål 22 Base: 931/486/247/198

Bakgrunnspørsmål

Hvilken selskapsform har din virksomhet?

Alle bransjer

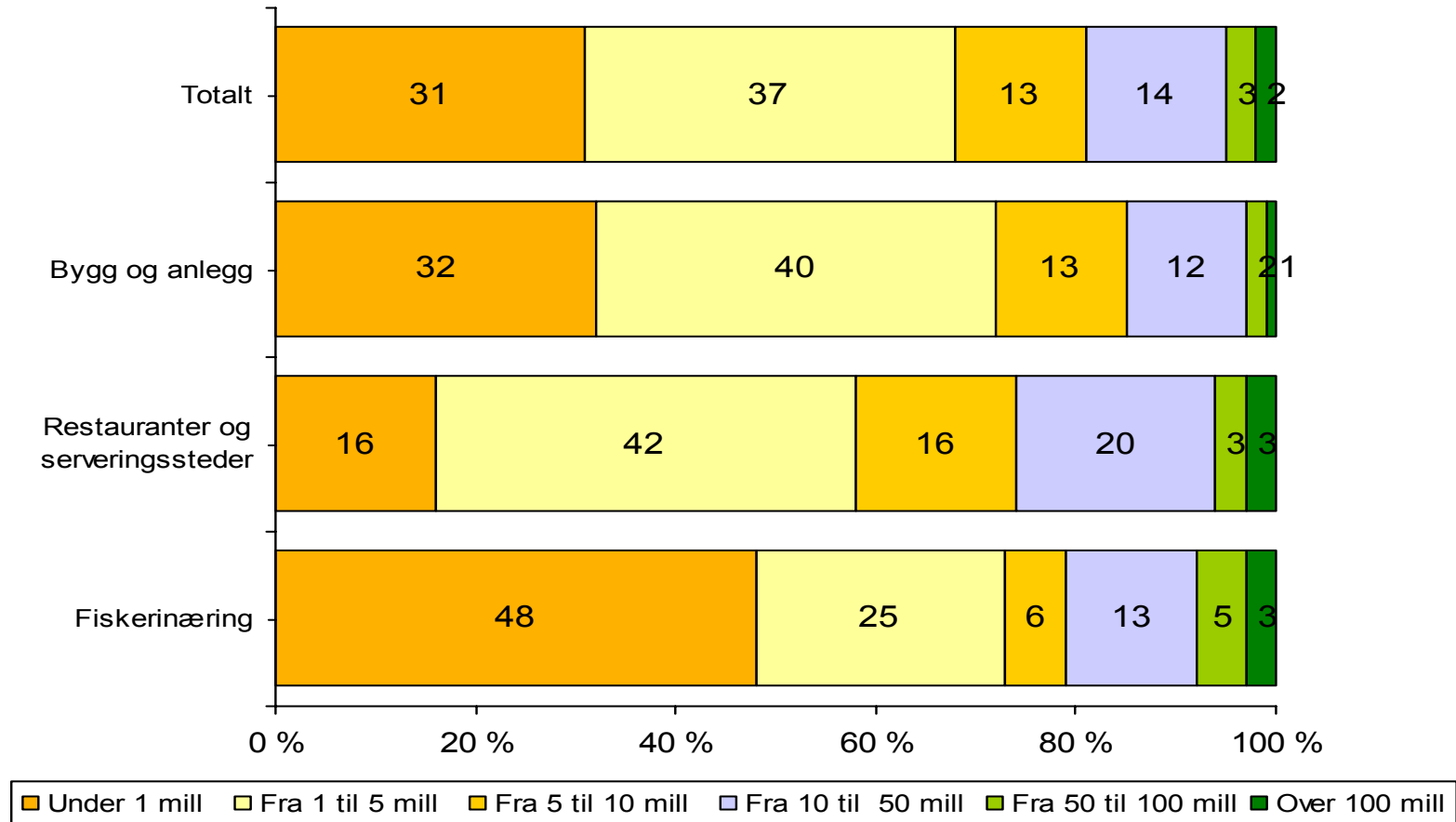
Spørsmål 23 Base: 934/488/246/200

Bakgrunnsspørsmål

Alle bransjer

Hvor stor er virksomhetens årlige brutto omsetning (NOK)?

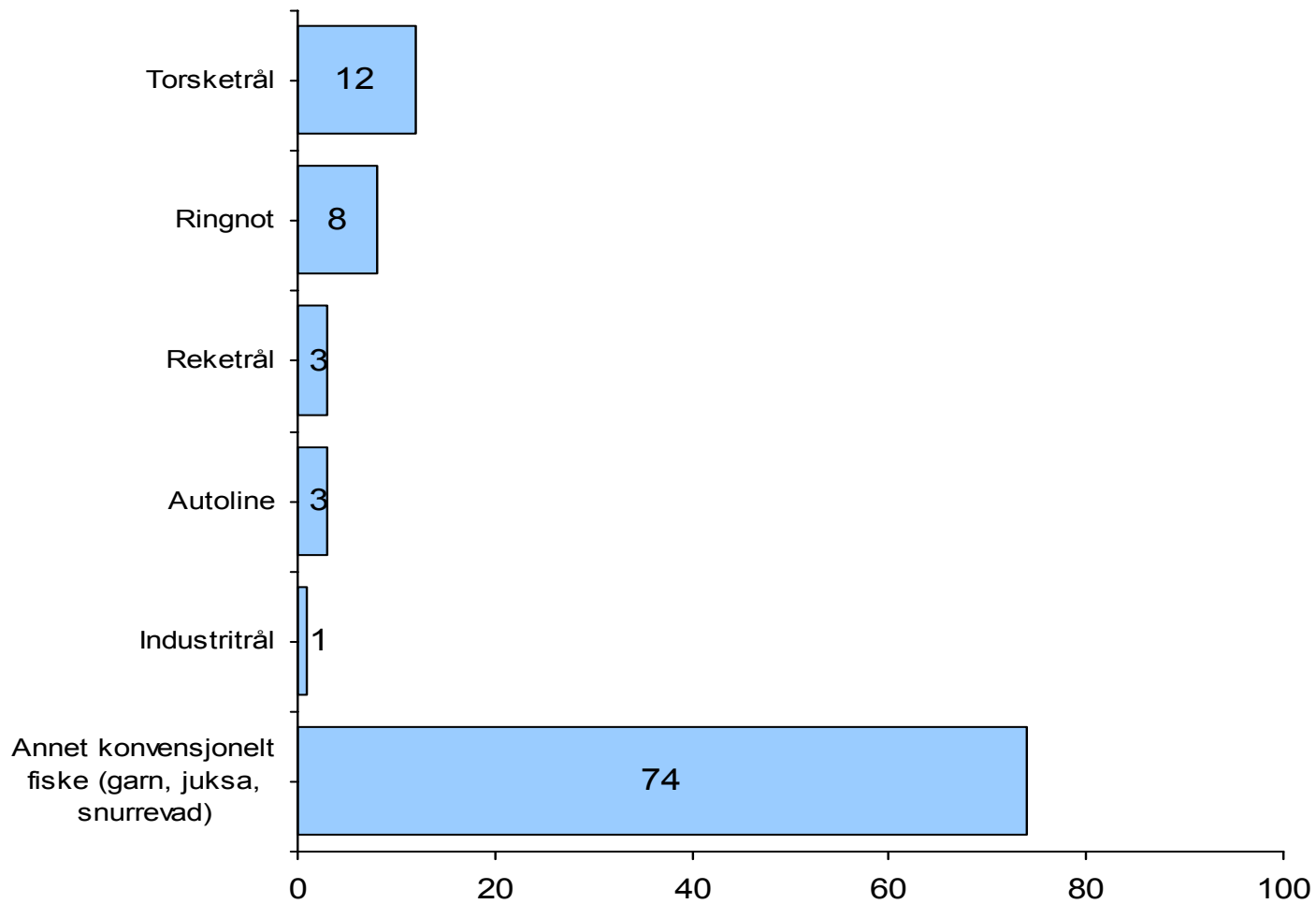

Spørsmål 24 Base: 901/476/236/189

Bakgrunnspørsmål

Hvilken type fiske driver din virksomhet?

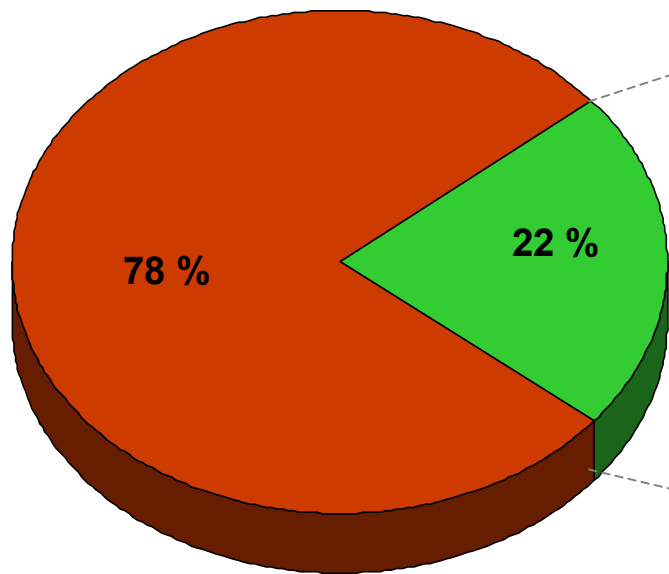
Spørsmål 24 Base: 189

Bakgrunnsspørsmål

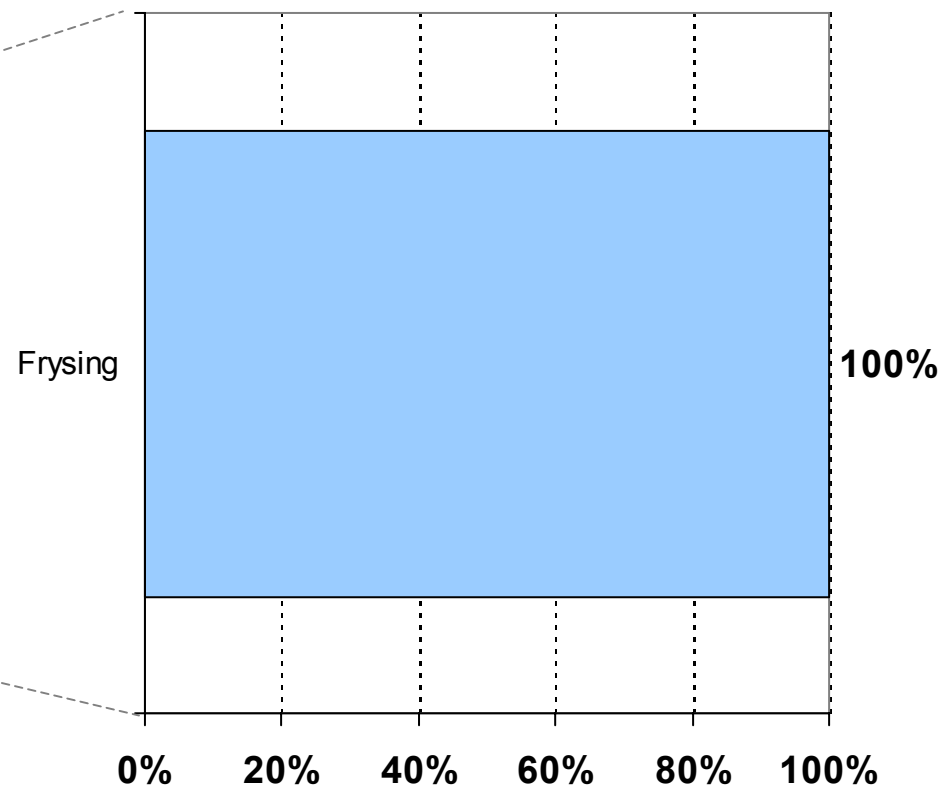
Fiskerinæring

Blir fangsten videreforedlet ombord i fiskefartøyet?

■ Ja ■ Nei

Hva slags videreforedling skjer ombord i fiskefartøyet?

Spørsmål 26/27 Base: 37/5

Tekniske kommentarer og gjennomføring

- Metode for datainnsamling
 - Telefon
- Antall gjennomførte intervjuer
 - Det er totalt gjennomført 950 intervjuer, hvor det er gjennomført 50 intervjuer i hvert fylke
- Tidsperiode
 - Feltarbeidet ble gjennomført i uke 7-11 i 2002
- Ansvarlig analytikere hos Research International Feedback
 - Oddvin Tokheim, Senior rådgiver og Anne Cathrine Gulbrandsen, Analytiker

Målgrupper

	Bygg/anlegg	Restaurant	Fiske
Akershus	x		
Aust-Agder	x		
Buskerud	x		
Finnmark			x
Hedmark		x	
Hordaland	x		
Møre og Romsdal			x
Nordland			x
Nord-Trøndelag	x		
Oppland	x		
Oslo		x	
Rogaland	x		
Sogn og Fjordane	x		
Sør-Trøndelag		x	
Telemark	x		
Troms			x
Vest-agder		x	
Vestfold		x	
Østfold	x		

Skattedirektoratet har trukket ut firmanavn og adresser mm ut fra de bransjevalg som fylkene har gjort jfr tabell. Spørreutvalget er hentet fra Enhetsregisterets data på Brønnøysundkatalogen for 2001/2002.

Ved henvendelse til virksomhetene var det daglig leder, eventuelt en ansatt som var økonomi-/regnskapsansvarlig for virksomheten.

Kvalitet i feltarbeidet

- Det er vanskelig for kjøpere av markedsundersøkelser å kontrollere kvaliteten på det intervjuarbeid som analyseinstituttet utfører. Likevel er intervjukvalitet helt avgjørende for påliteligheten av de fremskaffede resultater.
- Feedback har i dag et kvalitetssikringssystem som sikrer høy intervjukvalitet, og vi gir våre kunder fullt innsyn i dette.
- Alle våre intervjuere er voksne mennesker, over 20 år. Majoriteten av intervjuerne er studenter ved økonomiske høyskoler eller Universitetet i Oslo. Dette er resultatet av en bevisst rekrutteringsprosess fra vår side. Vi ønsker intervjuere som har forståelse og respekt for markedsanalyse og samfunnsvitenskapelige metoder. Vi er overbevist om at dette øker kvaliteten i intervjuarbeidet.
- Opplæring av intervjuerne er svært viktig for å sikre kvalitet. Alle nye intervjuere gjennomgår et to-dagers opplæringskurs i bl.a intervjuteknikk, utvalgsmetode, PC-betjening og markedsanalysens betydning for våre oppdragsgivere. Foruten å gjennomføre prøveintervjuer under kontroll og faglig veiledning av en av våre intervjuledere, avsluttes opplæringen med en skriftlig prøve. Denne grunnopplæringen må alle intervjuere igjennom før de blir tilbudt freelance kontrakt. Vi gjennomfører også andre obligatoriske og frivillige opplæringsprogram, avhengig av hvilke oppdrag de skal kvalifiseres til. Vårt mål er at minst en intervjuer pr. år skal rekrutteres til andre stillinger i Feedback.
- Feedback har ansatt en egen intervjuleder for kvalitetsutvikling og kontroll av feltarbeidet.

Kvalitet i feltarbeidet, forts.

- Kompetanseutvikling kan imidlertid kun forebygge kvalitetsbrister, ikke kontrollere om eller når slike oppstår. For å kunne dokumentere en jevn høy kvalitet i feltarbeidet har vi iverksatt et avansert system for kvalitetskontroll, bestående av 5 ulike moduler:
 1. *Sikkerhetskontroll*, hvor vi kontakter alle respondentene til en intervjuer for å forsikre oss om at intervjuet virkelig er gjennomført.
 2. *Kvalitetsprofil*, hvor vi i etter at et prosjekt er avsluttet velger ut 4-6 intervjuere for kontroll av deres intervjuer. Vi kontakter så et utvalg av de oppførte respondenter og intervjuer disse om den opplevde intervjuerkvalitet. Resultatene fra kvalitetsprofilen synliggjøres gjennom en grafisk illustrasjon for alle intervjuere, og spesielt gode prestasjoner blir behørig belønnet. Resultatene fra kvalitetsprofilen legges inn i en egen database slik at vi kan følge kvalitetsutviklingen. Dersom ønskelig, kan dette også presenteres for våre oppdragsgivere.
 3. *Synlig lyttekontroll*, benyttes for å veilede og gi tilbakemelding til intervjuerne om deres kvalitet og effektivitet. Kontrollen gjennomføres ved at intervjuleder for kvalitetsutvikling overhører et eller flere intervju, mens intervjueren er klar over dette. Et standardisert evalueringsskjema benyttes, slik at intervjueren får rask tilbakemelding på sine sterke og svake sider.
 4. *Usynlig lyttekontroll*, er en kontroll der man kan lytte på intervjuerens telefonlinje, samtidig med at man på en egen skjerm kan følge med på inntastingen av respondentens svar. Usynlig lyttekontroll benyttes for å kontrollere at intervjueren følger de hopprutiner som respondentens svar medfører, og at korrekte svaralternativer registreres.
 5. *Krysstabulering av svarmønstre*. Hvis en intervjuer fusker vil svarmønstre til denne intervjueren avvike fra de øvrige, og i enkelte tilfelle være direkte ulogisk. For å sjekke dette kjører vi med jevne mellomrom ut statistikker brutt ned på den enkelte intervjuer.
- Dersom fusk i intervjuarbeidet oppdages, benyttes svært strenge reaksjonsmidler: Umiddelbart opphør av arbeidskontrakt og politianmeldelse for bedrageri.
- Alle prosjekter har en skriftlig og som regel også en muntlig briefing før intervjuarbeidet starter. Briefingen gjennomføres enten av intervjuleder eller ansvarlig analytiker.
- Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norsk Markedsanalyse Forenings Etiske Regler og ESOMARs Code of Marketing and Social Research Practice.

Feilmarginer

- Feedback AS gjør oppmerksom på at enhver undersøkelse av denne art vil være beheftet med feilmarginer. Feilmarginene knytter seg i hovedsak til statistisk usikkerhet. Dette er utvalgsskjevheter, som medfører at utvalget ikke er identisk med universet eller målgruppen. Ulikheter kan knytte seg til bestemte kjennetegn eller adferd.
- På neste side viser vi en tabell som viser at ved f.eks. en base på 200 ($n=200$) kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $\pm 3,1$ og $\pm 7,1$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50% og minst ved prosentresultater på 5%/95%.

Feilmarginer, forts.

Tabell: Feilmarginer ved ulike utvalgsstørrelser og prosentresultat ved 95% signifikansnivå.

Utvalgs- størrelse	5% el. <u>95%</u>	10% el. <u>90%</u>	15% el. <u>85%</u>	20% el. <u>80%</u>	25% el. <u>75%</u>	30% el. <u>70%</u>	35% el. <u>65%</u>	40% el. <u>60%</u>	45% el. <u>55%</u>	50%
25	8,6	12,0	14,2	16,0	17,4	18,3	19,0	19,6	19,9	20,0
50	6,2	8,5	10,1	11,3	12,2	13,0	13,6	13,9	14,1	14,1
75	5,0	6,9	8,2	9,2	10,0	10,6	11,0	11,3	11,5	11,5
100	4,4	6,0	7,1	8,0	8,7	9,2	9,5	9,8	9,9	10,0
150	3,6	4,9	5,8	6,5	7,1	7,5	7,8	8,0	8,1	8,2
200	3,1	4,2	5,0	5,7	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,1
250	2,8	3,8	4,5	5,1	5,5	5,8	6,0	6,2	6,3	6,3
300	2,5	3,5	4,1	4,6	5,0	5,3	5,5	5,7	5,7	5,8
400	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
500	1,9	2,7	3,2	3,6	3,9	3,9	4,1	4,3	4,4	4,5
600	1,8	2,5	2,9	3,3	3,5	3,7	3,8	4,0	4,1	4,1
700	1,6	2,3	2,7	3,0	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8	3,8
800	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
900	1,5	2,0	2,4	2,7	2,9	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3
1000	1,4	1,9	2,3	2,5	2,7	2,9	3,0	3,1	3,1	3,2
1200	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9	2,9
1400	1,2	1,6	1,9	2,1	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,7
1600	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5

Signifikanstesting av tabellene

- Alle tabellene i tabellvedlegget er signifikanstestet. En signifikanstest gjør det enkelt å skille mellom resultater som med stor sannsynlighet er reelle, og resultater som kan være et utslag av statistiske tilfeldigheter. En signifikanstest gir deg derfor større trygghet for de beslutningene du skal ta basert på resultatene.
- Signifikanstesten er en All Possible Pairs Test. Denne testen er en standard fremgangsmåte når man skal teste resultater i et sett av kolonner mot hverandre, f. eks. forskjeller mellom kvinner og menn og mellom ulike aldersgrupper.
- Standard valgt signifikansnivå er 95%. Det betyr at vi med 95% sannsynlighet kan hevde at de registrerte forskjellene er reelle og ikke et utslag av statistiske tilfeldigheter.
- Hvorvidt en forskjell er signifikant eller ikke, avhenger av tre ting:
 - prosentueringsbasenes (som er en konsekvens av utvalgets) størrelse
 - graden av forskjell på de to resultatene som sammenliknes
 - nivået på prosenttallene (størst forskjeller krever for svar rundt 50%, minst for svar rundt 1%).
- Hver kolonne i tabellene er identifisert med en stor bokstav (f.eks. "B"), som står rett under antall intervjuer. Store bokstaver til høyre for hvert prosenttall i tabellene indikerer hvilke andre prosenttall det enkelte resultatet er signifikant forskjellig fra. Dersom et tall i kolonne C har en B til høyre for seg (slik: 38%B), betyr det at de 38%'ene er signifikant forskjellig fra tallet på samme linje i kolonne B. Dersom et tall er forsynt med to bokstaver eller flere, f. eks. 38%EG, betyr det at dette tallet er signifikant forskjellig fra resultatet i begge kolonner, E og G. På neste side har vi gjengitt et eksempel.
- En forutsetning for at resultater kan signifikanstestes, er at utvalget er trukket etter reglene for et sannsynlighetsutvalg. Signifikanstesting krever mao at alle i utvalget har en kjent og den samme sannsynlighet for å bli trukket ut.
- Vi har valgt å signifikansteste *alle* våre kvantitative undersøkelser, også de som ikke er basert på sannsynlighetsutvalg, men der vi ved andre metoder har tilstrebet et representativt utvalg, for å indikere om forskjeller er signifikante dersom utvalget hadde vært et sannsynlighetsutvalg.
- På neste side er vist et eksempel.

Signifikanstesting, forts.

TABELL: N.N.

Hvor stor betydning mener du at? Vil du si at det betyr:

LES OPP

<---KJØNN---><-----ALDER-----><-----GEOGRAFI----->

	TOTAL	Mann	Kvinne	15- 24 år	25- 39 år	40- 64 år	65 år+	Nord Norge	Midt Norge	Vest- landet	Østre østland	Vestre Østland	Oslo
ANTALL INTERVJU	1023	512	511	148	350	361	160	110	151	208	343	101	110
VEKTET TOTAL	1037	509	528	184	318	359	172	110	148	203	359	98	118

	(B)	(C)	(D)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)	(J)	(K)	(L)	(M)	
(5) Alt	16%	19% ^C	13%	7%	14%	20% ^D	19% ^D	17%	19%	16%	13%	18%	16%
(4) Mye	65%	65%	65%	61%	68%	67%	62%	63%	64%	65%	69%	66%	58%
(3) Noe	13%	11%	15%	24% ^{EFG}	14%	9%	8%	12%	11%	12%	14%	15%	17%
(2) Lite	1%	1%	1%	3%	-	-	-	-	1%	1%	-	1%	-
(1) Ingenting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IKKE LES Vet ikke/ ingen mening	5%	4%	6%	6%	4%	3%	11% ^{EF}	7%	6%	5%	4%	1%	8%
Snitt 4.0	4.1 ^C	4.0	3.8	4.0 ^D	4.1 ^D	4.1 ^D	4.1	4.0	4.0	4.0	4.0		
SUM PROSENT	100%	100%	100%	101%	100%	99%	100%	99%	100%	99%	101%	100%	100%

Det er ingen signifikante forskjeller mellom personer bosatt i ulike geografiske regioner av betydning

Merk: Prosenttall under 0.5 skrives ut som *.

Signifikansnivå: 95%. Signifikanstest: All Possible Pairs. Testet: kolonne BC, DEFG, HJLKM

Det er ingen signifikante forskjeller mellom personer bosatt i ulike geografiske regioner av betydning.

Disse 19% er signifikant større enn de tilsvarende 13% i kolonne C på samme linje

Disse 24% er signifikant større enn 14%, 9% og 8% i kolonnene EFG på samme linje

Gjennomsnittet på 4,0 og 4,1 er signifikant større enn gjennomsnittet på 3,8 i kolonne D, men 4,1 er altså ikke signifikant større enn 4,0

11% er signifikant større enn 3% og 4% i kolonne E og F, men ikke signifikant større enn de 6% i kolonne D.

